Sine deſiderio confeſ
ſionis q2 infructuoſa
eſt om̄is contricio:
videre debem9 q̄d ſit
confeſſio. Qualis ee̅ debeat. q̄
ſit eius virtus quis fructus ¶ No
uicius. Si ſine ꝓpoſito confeſ
ſionis informis eſt cōtricō neccā
riū eſt ſcire iſta nouicijs maxi
me. q̄ mox poſt conuerſiōem ſuā
om̄ia pctā que cōmiſerūt tenet̄
abbati ſuo cōfiteri. ſicut ſū a te
edoctus 7 in memetipō expertus.
¶ Monachus. Cōfeſſio tm̄ bo
num ē: ut ſolo deſiderio ei9 etiā
ſi neccītas actū excludat pctā
dimittantur. vn̄ ps. dicit. Dixi
cōfitebor aduſū me iniuſticias
meas dn̄o: a t. r. ipi. p. m. Dixi
.i. deliberaui. ¶ Nouici9 Quid
eſt cōfeſſio ¶ Monach9 Sci
re debes triplicem ee̅ cōfeſſionē
laudis. fidei. criminis. ¶ De cōfeſ
ſione laudis Saluator in euā
gelio dicit Cōfiteor tibi pr̄ do
mine celi 7 terre ¶ De cōfeſſio
ne fidei dicit apl's. Corde credi
tur ad iuſticiā: ore aūt ꝯfeſſio
fit ad ſalutē. ¶ De cōfeſſione
vero criminis ait apl's Jacobus
Cōfitemī alterutris pctā vrā:
ut ſaluemini. Inicīu enī iuſticie
cōfeſſio eſt pctōꝝ Vn̄ ſcriptū
eſt in li°. Mach. Judas prece
det vos ī bellū. i. cōfeſſio. Cōfeſ
ſio crīmis ē p quā latēs aīe mor
bus apitur: ſpe venie cōſequen
de. Hec multiplex ee̅ dꝫ. Volū
taria. feſtinata. debita. verecun
da. gnāl. ſpālis. idiuidual. nu
da. integra. diſcreta. accuſato
ria. amara. ſolicita. meticuloſa
vera. eſtimatiā. hilaris. ꝓpria.
plural. frequēs. Breuit iſta tn̄
ſcurro: nec ad plenum ſtudio
breuitatis elucido q2 ad exēpla
feſtino. ¶ Nouici9. Hꝫ ne au
ctoritatē cōfeſſio a veteri teſta
mento ¶ Monach9 Confeſ
ſio ſacramētū ee̅ dr̄ veteris teſta
mēti figuris maifeſtis in illo de
clarata verbis mādata 7 exem
plis cōfirmata. Leproſus ad
arbitriū ſacerdotis mūd9 vel ī
mund9 iudicat̄ Vn̄ ſaluator
cuidā leproſo a ſe ſanato dixit
Vade oſn̄de te ſacerdoti In q̄tu
or verbis hui9 clauſule: q̄tuor
mihi videtur ee̅ conſiderāda. q̄
maxime in confeſſiōe ſūt obſer
uāda. videlicꝫ ut ſit feſtinata.
ut ſit nūda. ut ſit integr̄. ut ſit
debita. i. ut fiat ꝓprio paſtori.
Ac ſi dicat dn̄s. Vade: ut cōfeſ
ſio tua ſit cita vel feſtinata. oſn̄
de: ut ſit nuda. te ut ſit integra
ſacdoti. ut ſit debita. Que gr̄a
Jheſu mūdat intus p contricō
nē. ut foris mund9 iudicetur.
oſn̄dere ſe dꝫ ſacdoti p ꝯfeſſiōeꝫ

Vñ ſponſus voce cōfeſſoris in
canticis cāticorū loquitᷣ ad cō
tritū pctōrē. Oſtende mihi faci
em: p cordis contricōnē. ſonet
vox tua ī aurib; meis: p oris cō
feſſiōem. Quid maīfeſti9 hac
figuāſ Qꝫ verbis mādata ſit: te
ſtis ē ꝓpħa dauid: q̄ dicit. Cō
fitemini dño qm̄ bonus. Itē re
uela dño viā tuam: ſb audis p
cōfeſſiōem Et in Yſaia ħm ſep
tuagita. Dic tu iniq̄tates tuas
ut iuſtificeris. Qꝫ autē exempl̄
ſit ɔfirmata: exēplum nobis ē
ipſe Dauid. qui ſup pctō bar
ſabee veniēti ad ſe nathan rñt.
dicēs Peccaui dño. ¶ Nouici
us. Miror vtꝝ maior ſit virt9
in contricōe: ſiue in ɔfeſſioneſ
¶ Mōchus. Nō niſi per cōtri
cionem pctōꝝ culpa dimittitᷣ
et hoc ſb quadā condicōe ſcꝫ
ut cōfeſſio ſbſequatᷣ. Qꝫ ſi nccā
tas illā excluſerit: defectu; illum
ſūmus ſacerdos ſupplebit. Eſt
tñ cōfeſſio ſignum contricōis.
Cui9 v̓tutē et frēm magis tibi
exēplis: q̄ ſcripturaꝝ teſtimōi
is oſtēdere ꝓpoſui. ¶ Ca. ij.

Miles quidā in villa hita
uit: cuius vxorē eiuſdē
ville ſacerdos p adulteriū ma
culauit. Dictū eſt militi. qꝫ ſac
dos rem hēt cu; vxorē ſua. Ille
cū vir prudēs eēt nec verb faci
le crederet: nullā de hoc mēci
onē facere voluit vxori ſiue ſac
doti: veritatē veri9 volens expiri
Nō tñ ſine ſuſpiciōe fuit. Con
tigit ut in quadā villa nō mul
tū a militis villa remota q̄daꝫ
obſeſſus eēt: in quo demoniū taꝫ
nequā erat: ut corā aſtantibus
improperaret pctā q̄ per confeſ
ſiōeꝫ vera nō fuiſſent tecta. Qd
cū miles ex multoꝝ didiciſſet re
laciōe rogauit ſuſpectū ſibi ſa
cerdotē ut ad colloquiū qddā
ſecū ire nō recuſaret. Et acqui
euit ſacerdos. Cum veniſſent ſi
mul in villam vbi erat obſeſſus
conſci9 ipſe ſibi ſacerdos ſuſpe
ctū cepit habere militē: qꝫ nō
latebat qꝫ obſeſſus a tā nequā
demone in eadē villa habitaēt
Timēſqꝫ vite ſue ſi a demōe ꝓ
deretur: neceſſitatē natuē ſimu
lans intrauit ſtabulum ad ſer
uū militis: pedibuſqꝫ eius pro
ſtratus ait. Rogo te ꝓpter domi
nū: ut audias confeſſiōem me
am Quē huus expaueſcens le
uauit: audiēs que ab illo dice
bantur. Facta vero confeſſiōe
cum ſibi ſacerdos iniūgi peteret
penitenciā huus ſatis prudēter
rñt illi dicēs Q̄ntū alti ſacdoti
ꝓ tlī cīmie iniūgeretis: hoc ſit
ſatiſfcō vrā Sicqꝫ exiēs iā ſecu
rior cū milite ad ecciam venit.

Conditor aetherei dat mihi dona meri

Jn qua demōioſū offendetes:
requiſitus eſt a milite in hec v̄
ba. Noſti aliquid de me? Hoc
enī ex induſtria factū ē: ut iam
dicto ſacerdoti tolleret ſuſpicōnē
Cui cū demō neſcō quid rn̄de
rit: adiecit. Quid tibi videt̄ de
iſto domino? Reſpondit ille.
Nihil de eo ſcio. Et cū hec dixiſ
ſet ligua teuthonica: latine mox
ſubiunxit. Jn ſtabulo iuſtifica
tus eſt. Nullꝰ tunc aderat cleri
corū. ¶ Nouiciꝰ. Satis puto
q̄ nō ſponte ſua illa verba latini
ſta factꝰ ſit dyabolus. ¶ Mō
chꝰ. Nō ē p̄miſſus loq̄ teutho
nice: ne miles verbū ⁊ ex verbo
factū itelligeret: nec tn̄ tacere li
cuit: ut virtutē ɔfeſſiōis ſacerdo
ti oſtēderet. ¶ Nouiciꝰ. Magna ē v̄
tus cōfeſſiōis: q̄ ⁊ crimē adul
terij a mēoria dyaboli deleuit.
⁊ hominē ab imminēti piculo li
berauit. ¶ Mōchus. Audi et
frēm huiꝰ cōfeſſiōis. Sacer
dos nō immemor collati ſibi bn̄fi
cij ſeculum deſeruit ⁊ in quodā ce
nobio ordinis nr̄i mōchū ſe fe
cit Adhuc viuere putat̄ ſicut di
dici a quodā abbe ordinis Ci
ſtercienſ. ¶ Nouiciꝰ. Prophe
tia huiꝰ p̄terui demonis cā ei ex
ſtitit magne ſalutis ¶ Mōchꝰ
Narrauit mihi ⁊ aliud pene ſile
huic. ¶ Ca. iij.

Quiuſdā militis vxor ꝓpū
ſuū admiſerat libidinis ig
ne ſucceſa. Cū q̄ cū p tps occul
te peccaſſet: nec iā latē poſſet ad
aures mariti puenit. Jlle vero de v̄
bo dolēs. nec tn̄ v̄bis ad plenū
credēs tacuit. ſciēs ſe inueſtigā
te rē tā nephariā diu nō poſſe
occultari. Quia vir erat diues
⁊ honeſtus. vxoriſq; fama tā
inops ⁊ inhoneſta. maluit rē in
exptam p ſilentiū ad tempus
detegere. q̄ ſe ⁊ vxorem genꝰ
q; tam ſuū q̄ illius p ſuſpicio
nes dehoneſtare. iteri vbiq; diul
gatū eſt in tali villa obſeſſum
quēdam eē. neſcio tamē ſi idē
fuerit de quo ſupiꝰ dictū ē. qui
nemī parcēt. ſed p̄ntibus pccā
occulta obijceret ⁊ imperaret
Quod cum audiſſet miles ſperās
per illum rei veritatē diſcere. aſ
ſumpto ſecū ſeruo cepit illo p
gere. vie cauſā ſeruo penitus ig
norāte. Venientibus eis ad ne
mus quoddā cū dn̄s declinaret
in quādā ſemitā. que ad demo
niaci tēdebat villā. cepit ſeruꝰ
valde paue ſciens p certo ſe vl
tra viuere nō poſſe: ſi crimē ad
ulterij pderetur a demone. Po
ſitus in tāto timore dū in cogi
tationibus ſuis fluctuaret. Ho
minē in eodē nemore ligna icidē
tem audiuit Jmmiſitq; domiꝰ

inenti eius quē eadē hora ſatis
diligent̄ iuocauerat: ꝙ cōñ im
minens piculū confeſſio ſūmū
foret remediū Et diu tens a do
mino quaſi ad ſatiſfatiēdū na
ture venit ad ruſticū cōfeſſus ē
pcm̄. ſuſcepit penitētiā Stati
reuſus ad militē de tali ope nl
ſuſpicantē: ſimł venerūt ad de
mōem. Qui cū ſuum adulter
pmo de adulterio iā iuſtificatū
diligenti⁹ ituitus fuiſſꝫ: ait mi
les. Dic ſi aliquid noſti de illo
Rn̄dit demō. Multa de eo no
ui: que nūc ignoro Sicq̄ꝫ per
virtutē confeſſiōis liberatus ē
ſuus a morte: ⁊ dn̄s a ſuſpicō
ne. Vides q̄ tum valeat vera cō
feſſio? ❡ Nouici⁹ Que ē vera
confeſſio? ❡ Mōch⁹. In q̄ fir
mū ꝓpoſitū ē ſatiſfaciēdi ❡ No
uici⁹ Quid ſi ipa ſatiſfacto in
iūcta negligit̄? ❡ Mōchus.
Si ipa negligētia nō fuerit ex
infirmitate ſiue ex ncc̄itate. ſed
iniūcta pnīa ut ſepe contigit p
ſupēdit̄ ⁊ cōtēpnitur. pcm̄ iā
dimiſſum reuītitur Etiā ſi pcm̄
fuerit vēiale. ⁊ pnīa p obliuio
nē negligatur. nō dico ꝙ pēa
illi⁹ pcī p illam obliuionē de
leatur. ❡ Cap. iiij.

Acerdos q̄dam in domo
nrā. ſicut ab ei⁹ ore audi
ui. die q̄dā ɔfeſſionē fecit de il
luſionē nocturna. Iniūct⁹ eſt
ei pſalmus vnus p ſatiſfcōne.
Quē cū p obliuionē neglige
ret: eadē die circa loca gitalia
tm̄ cepit pruritū ⁊ ardorem ſe
tire. ac ſi carni eius ardētes vrti
ce eēnt appoite. Qui cū territ⁹
tactu explorarꝫ q̄d eēt. ⁊ nihil
ibidem iuenirꝫ. recordatus eſt
pſalmi iniuncti ⁊ neglecti. Im
putāſq̄ꝫ immiſſaꝫ penā eidē tranſ
greſſiōi: pſalmū dixit. ⁊ dolor
conq̄euit. Cōfitens fugere dēt
obliuiōem. Audi aliud exem
plum. ❡ Ca. v.

Canonic⁹ q̄dam in Stey
uelt ordinis p̄monſtrtē
ſis. ſicut mihi retulit canonic⁹
quidam mōſteienſ. valde lau
dabił vite fuit. quem q̄i ad fu
gandū demonē de obſeſſo: pri
or ad hoſtiū mōaſterij ſecum
eduxit. Quo viſo. mox dyabo
lus p os hōis clamauit Ego
quedā de eo ſcio. ꝓpter q̄ eū nō
timeo. Nō tm̄ pmiſſus ē eadem
publicare eo ꝙ nimia eēnt. ne
viro ſcō verecūdiā inferrꝫ. Ille
v̄bū itelligēs remordēte cōſciā
intrauit. culpā cōfeſſus rediit.
⁊ ſi demon adhuc aliq̄d ſciret
inq̄ſiuit. Rn̄dit demō. Adhuc
aliqua culpe veſtigia appent i
te. eo ꝙ non ſit ſꝰ ſecut⁹ ſtimu
lus. plagā v̄garū intelligens

Iterū intrauit iuuenis ī iunctā
accepit diſciplinā reuerſuſq3 ſi
ſciret aliquid īterrogauit. Rn̄
dente dyabolo p auditū meum
nil mō noui de te: ſatis edifica
ti ſunt frēs. ¶ Nouicius. Non
modicū me turbat: q inimic9
in ſancto viro poſt cōfeſſionē
factā aliqd̓ deprehēdē potuit
ſignum pcti. ¶ Monach9. Hoc
deus pmiſit ad eius bonū. Qn̄
to quis pfectior tn̄to p ſua cul
pa delēda eē debz ſolicitior. Di
ſciplinā iniūctā quā mox acci
pe potuit: maxie cōtra dyabolū
pugnatur9 differre nō debuit
Nā in ſupdictis duob3 ſacerdo
te ſcʒ a ſeruo militis: quorū cō
feſſio neq3 debita fuit: neq3 ali
qua adhuc exterior pnīa ſbſe
cuta: dyabolus nulla pcti veſti
gia deprehēdere potuit. ¶ No
uicius. Placet qd̓ dicis q nccī
tas fuit in cauſa. Sʒ noſſe vellē
drām inter verā falſāq3 confeſſi
onem. ¶ Monach9. Quāti
ponderis confeſſio ſit vera: a q̄
inefficax confeſſio ſit ficta per
ſbiecta dēmoſtrē exempla.

TEmpe illo quo ¶ Ca. vi
ſcolaſticus Colonienſis
Oliuer9 crucē predicauit ī pti
b3 Brabātie: ſicut mihi narrauit
Bernard9 mōchus nr̄ tūc ei9
collega ī pdicacōe: fuit ibi pu
ella qdā religioſa a voto vir
ginitatis glorioſa orta de niuel
lia. Inuidens dyabol9 tante v
tuti: in ſpē viri admodū pulcri
ſatiſq3 decenter veſtiti apparēs
virgini: cepit illā verbis ama
torijs ſolicitare: clenodia affer
re. laudare coniugij fecūditatē
virginitatis vituperare ſterilita
tē. Cui vgo neſciēs q̄s eſſz: rn̄
dit. Virū ducē nō ppono xpi
amori nuptias carnales p9pono:
a otēpno. Cūq3 laſciu9 ſpūs in
mis eēt ei ipportun9 ī diuſis locis
ad illā veniēs: ſciēs puella mltas
eē vgines ſe pulchriores nobi
liores atq3 diciores: cepit amato
rem fantaſticū hrē ſuſpectū: ita
ut ei diceret. Bone dn̄e q̄s vel
vn̄ eſtis: q tn̄to mihi deſiderio
copulari affectatis? Cūq3 ille i
uitus ſe pderet: a virgo tn̄to p
pēſi9 inſtaret. tādē demō nccī
tate compulſus ɔfeſſus ē dicēs
Ego ſum dyabol9. Ad qd̓ ver
bū illa expaueſcēs: rn̄dit. Ut
quid ergo exigis carnale coniugi
um: qd̓ nature tue dinoſcit eē
cōtrariū? At ille Tu tm̄ mihi cō
ſenti: nihil aliud a te n̄ copule
conſenſū requiro. Ad qd̓ puel
la rn̄dit Mō omnino tibi cōdi
co: fugās illū ſancte crucis ſig
naculo. Demeſq3 ad ſacerdo
tē reuelauit illi demonis īſidias:

a quo ſatis ē docta ne malignō
conſentiret reuerſa ē in domum
ſuā. Demon vero poſt cōfeſſio
nem eam ōnino nō deſerens de
remoto tm̄ alloquēs in tm̄tum
illā vexauit vt quaſlibet inmū
dicias in eius ſcutellā mitteret
cū manducaret Vn̄ et mulierꝫ
cuſtodie ei adhibite ſunt In q̄
cunqꝫ domo illa fuit: illic demon
rn̄ſa dedit Ab ōnibus quidem
audiebatur: ſꝫ a ſola puella vi
debatur. Eratqꝫ tam nequā idē
ſpiritus: ut pn̄ciū pctā detege
ret: crimina improparꝫ. nec ali
qd̓ peccatuꝫ euꝫ lateret: niſi qd̓
vera cōfeſſio tegeret. On̄dit et
alia ſigna nequicie ſue. Ster
corā ollaſqꝫ cōfractas fimo ple
nas ſup confluentes ſpgebat.
Dixerūt ei quidā. Noſti o dya
bole dominicā oracionem? Rn̄
dete illo: optime ſcio. rogatus
illaꝫ dicē. Et ait. Pater noſter
qui eſt in celis nomē tuuꝫ: fiat
voluntas et in terra: panem no
ſtrꝫ quotidianes da nobis ho
die: ſꝫ libera nos a malo. Et cuꝫ
plures in eadē oracōe feciſſꝫ ſal
tus atqꝫ barbariſmos: cachin
nādo ſꝫbiunxit. Ecce ſic vos lai
ci dicē ſoletis orōnē vrāꝫ Req̄ſi
tus etiā de ſymbolo: dixit ſe bn̄
et optie ſciē ſic incipiēs. Credo
deū prēꝫ oīpotētē. Cui cū q̄dā

dicēnt: dicē dēs credo in deū. ille
qꝫ ſꝫbiungēt: credo dō. viri litti
q̄ tūc erāt pn̄tes dyabolicibuꝫ
notātes: et vi accuſatiui intelli
gētes: iſteterūt ut dicēt credo in
deū. Et n̄ poterāt eū ad hoc idu
cere Nouitꝰ Vellē et ego ſciē
q̄ ſit credē in deū? Mōchꝰ
Credē i deū ē p dilcōeꝫ ire i deuꝫ
Vn̄ ſaluator ait. Oīs q̄ viuit
et credit i me hꝫ vitā etnā. De
mō ſic dic apl̄s Jacobꝫ: credit
et otremiſcit: ſꝫ n̄ diligit Credit
deū eē. Credit vba eiꝰ va eē. ſed
nō credit in eū. qꝛ nō diligit eū
Salutacōeꝫ verā āglicā idē de
mō incipe nō potuit: cū tn̄ ſcit
lā ſcire pfiteret? Nouitꝰ Cū
dignior ſit orō dn̄ica ſalutacō
ne āgelica? miror cur pmiſſus
ſit dicere illā et nō iſtā? Mō
chꝰ Voluit hoc fieri dn̄s. tū pp
ter hōrē mr̄is. tū ppt eminētiaꝫ
ſacmēti ſue incarcīois. Sūte v
tutis ſit eadē ſalutacō: p quā in
ciata ē hūani gn̄is redēpcō. ex
ſequētibꝫ plenꝰ agnoſces Intē
rogatus idē demon: cur ita raucā
hrēt vocē? Rn̄t: qꝛ ſemp ardeo
Dicebat eadē puella. qꝛ q̄ciens
veniebat ad me: cauit ne eū vi
dere poſſeꝫ a dorſo. Nouitꝰ
Miror q̄re hoc fecerit. Mōa
chꝰ. Demones ſic itellexi ex alia
q̄dā viſiōe: poſteriora nō hn̄t.

Vnde q̄dā demō puelle cuidā
apparēs frequentius· cuꝫ ab ea
diuertēs sēper retrocedēt: inter
rogatus cur hoc facēt r̄ndit· li
cet corpa hūana nob assumam⁹
dorsa nō tam̄ hēmus · ¶ Noui
cius expecto exēplū: p q̄d ficte
vereqꝫ ꝯfessionis v̄tūtē cogno
scam· ¶ Mōch⁹· Hoc ipmp
tu est· Fuit in vicino vir q̄daꝫ
q̄ supr̄dictū demonem audire ni
mis desiderās: ꝓpt̄ turpia q̄dā
q̄ cōmiserat pctā appropinq̄re
nō audebat timēs sibi illa corā
ōmibus impropari Et veniens
ad sacerdotē confessus ē vniū
sa volūtate tam̄ peccādi retēta
fecitq̄ꝫ ex eadē confessiōe securi
or ad domum venit· Mira res·
Mox ut limē attigit itrospex
it: demō in aere clamauit Ami
ce veni huc veni: certe te bn̄ deal
basti Et stati corā ōmibus ōnia
eius pctā turpia licꝫ cōfessa ꝓ
didit: in tn̄tū illū cōfundens vt
eadē hora sē voluissꝫ in ortu sol
Tristis effect⁹: et consciā accu
sante in se reuersus ad sacerdo
tē rediit· q̄ gesta sunt r̄tulit cō
fessiōem iterauit· et q̄ de reliq̄
emendaci⁹ viuere vellet· de corde
pollicitus ē deo et sacdoti· Tūc
sacerdos Mō inq̄t reuertē secu
rus nō te ꝯfundet amplius Et
fecit sic· intrāte eo domū q̄dam
ex circūsedētibus dmōi dixerūt
Ecce amicus tuus iterū venit Qui
bus ipē r̄ndit· Quis est? Ille i
quiūt cui paulo an̄ taꝫ turpia
pctā ipropasti· R̄ndit demon
Ego nihil ipī ipropaui: neqꝫ
aliq̄d de eo noui mali· Et estia
ti sunt demōeꝫ mētitū fuisse hn̄
qui hominis ignorauerūt ꝯfes
siōem· Sicqꝫ p virtutē confes
siōis· ipē euasit notā maxie cō
fusionis· ¶ In eadēꝫ domo ma
trona q̄dā cū ceteris sedebat fi
liam iuuenclaꝫ sicut mosē ma
tribꝫ· sb̄ pallio tenēs· Que cū
demonem nescō in quo ꝓuocatꝫ
clamauit ipē· Putas filiā tuaꝫ
sb̄ tuo mātello sedētē virginē
eē? Ve tibi· male eā custodisti
dicēte mlr̄iere mētiris · R̄ndit
ille· Nequaq̄ꝫ mencior· Si nō
credis: iterroga Petronillā· il
la bn̄ dicet tibi veritatē· Erāt· n·
eadēꝫ Petronilla mlr̄ier q̄dam
stupri puelle cōscia His verb̄
auditis matr̄ filiaꝫ a se repulit:
cū indignaciōe dicēs· Recede a
me immūda· nunq̄ꝫ tibi aliq̄d
boni cōtinget ex pte mea· Illa
bene sibi cōscia sil̄atis lacr̄mis
egressa est eiulās demōeꝫ men
titū fuisse affirmās· Inspirata
qꝫ a deo advicinū cucurrit sac̄
dotem cōmissuꝫ pctm̄ cōfessa ē·
et q̄ nunq̄ꝫ de cetero carnē suā

illicite cōmquīmaret: promiſit
Tūc a ſacerdote ſuaſa ⁊ q̄d di
cere deberꝫ diligent᷑ edocta· reuͤ
ſa eſt ad mrēm· q̄ nōdum receſ
ſeāt a loco· Dixitqꝫ illi· Vē ma
ter multuꝫ peccaſtis ſine cā taꝫ
grauiter me cōfundendo· ⁊ taꝫ
imiſericordit᷑ repellendo ꝓpter
v̄ba deōis huius q̄ totus mē
dax eſt ⁊ p̄r eius· Cepitqꝫ lac̄
mari· Cōmota mat᷑ tā ex verƀ
q̄ꝫ ex lacrimis filie· dixit ad deo
neꝫ· Dic miq̄· Vt quid tale cri
men impoſuiſti filie mee? Rn̄t
ille· Quid· n· mali locutus ſuꝫ
de filia tua? Bō eſt ⁊ mūda ni
hil de ea mali noui vel dixi· Sic
qꝫ puella ſicut vir ſup̄dcīs p
bn̄ficium cōfeſſionis liberata a
ſuſpicōne fornicacōnis ad ma
tris grāꝫ reducta eſt· ¶ Noui
cius· Quid eſt ꝙ dyabolus ſtu
prū an̄ ɔfeſſiōeꝫ nouit· ⁊ Pet⁹
nullā ſtupri conſciā noīauit vi
rū vero ſtupri auctoreꝫ nō exp̄ſ
ſit? ¶ Mōchus· Satis puto
de pc̄tō illū egiſſe pn̄iāꝫ· ꝑ quā
dyabolo culpe ſb̄traxerat noti
ciā· ¶ Nouitius· Placet qd̄ di
cis· Sꝫ recordor adhuc ſup̄dcē
virginis de Niuellia· ⁊ nō deſi
no mirai· ꝙ demō cum ſpūs ſit
copulam carnalem contra ſuā
naturā cōcupiſcat ⁊ requirat·
¶ Monachus· Nō mirū ꝙ de
mōes feminas ꝑcātur· ſed ꝙ il
lis cōmiſcētur mirabile eſt val
de· ¶ Nouicius· Meminiſti hoc
vnq̄ꝫ ɔtigiſſe? ¶ Mōchus· Et
memi· ⁊ legi· avt femine caute
reddātur· q̄ forte hec que dei
rus ſum leget vel audient· diū
ſa que nr̄is contigerūt tempo
ribꝫ exempla replicabo· Que
ut maiorē firmitatē habeant p̄us
vnum qd̄ in miraculis ſcī Ber
nardi legitur breuit᷑ p̄mittam·

¶ Capitulum· vii·

Mulier quedā in regione
Maneti a quodam petu
lante demōe ſex annis: habito
eius cōſenſu: incredibili libidi
ne vexata eſt· Appueāt ei in ſpē
pulchri militis ⁊ ſepe abūteba
tur ea incredibilit᷑: marito eius i
eodē lcō cubante: laſciuus ille
ſpūs· Que anno ſeptīo timore
correpta· veniente in p̄dcām ci
uitatē ſcō Bernardo Clareual
lis abbate· miſeā mulier ad pe
des eius corruit· paſſioneꝫ hor
ribileꝫ ⁊ ludificacōeꝫ dyaboli
cā multis cum lacrimis cōfeſſa
ſuccurri ſibi flagitauit· A quo
conſolata ⁊ quid facere deberꝫ
edocta poſt cōfeſſioneꝫ dyabo
lus ad illā accedere nō potuit·
ſed tñ verbis terruit· ⁊ ꝙ poſt
abbatis deceſſum ad eius ſup
plitia reuṫet: acerrīe minabat᷑

Jta vt qui fueāt amator: crude
liſſimꝰ fieret pſecutor. Hec cū
ſancto indicaſſꝫ prima die do
minica: cū duobus epīs accen
ſis candelꝭ: cū oīm fideliū; qui
erāt in ecclīa ſbſcripcōe anathe
matiſauit fornicatorē ſpm̄ au
ctoritate xpi: tam ad illā q̄ ad
oēs mlieres ei deinceps int̄di
cens acceſſū. Extinctis v̓o illꝭ
ſacramentalibꝫ lūinaibꝫ: tota
virtus demōis extīcta ē ⁊ mlier
poſt gn̄alem confeſſiōem pec
catoꝝ ſuoꝝ cōmunicās: plene
liberata eſt. Hec nr̄is tēpibus
contigerūt ¶ Nouiciꝰ Stupē
da ſunt iſta. ¶ Mōchus. Au
di adhuc alia exempla hijs pe
ne ſimilima: mlꝭto tamen recē
ciora. ¶ Ca. viij.

Bvnne in prochia ſcī Re
migij añ paucos annos
ſacdos quidā fuit Arnoldus
nomine: filiā hn̄s ſpcōſā Quā
nimis diligens. q̄ pulchr̄ eāt
ꝓpter iuuenes ⁊ maxime cano
nicos Būnenſes ei cuſtodiā tā
taꝫ adhibuit: ut quociēs de do
mo exiret in ſolario domꝰ illaꝫ
clauderꝫ. Die q̄dā apparens ei
dyabolus in ſpē viri. cepit aīm
eius in amorē ſuū intus ſugge
ſtiōe latēti: foris locucōe blan
dienti iclinare. Quid plaꝰ Per
ſuaſa miſera et corrupta: ſepiꝰ
poſtea demoni ad ſuā pniciem
ōſenſit. Vna dierꝫ ſacerdos ſo
lariū aſcēdens: filiā gemētē flē
temq̄ꝫ inuenit. a qua cām dolo
ris vix extorq̄re potuit. Cōfeſ
ſa eſt pri q̄ deluſa eſſꝫ a demōe
⁊ oppreſſa. iō q̄ꝫ ſe merito dolē.
Que eciā ita demētata ē ⁊ alie
nata a ſēſu. tū ex dolorē. tum ex
dyabolica opacione. ut vermi
clos quos de ſinu colligebat
in os mitterꝫ ⁊ maſticaret Tri
ſtis effectus patꝰ miſit illā tn̄s
flumē Renū. ſperās eā ex muta
cōne aeris aliquid poſſe melio
rari. ob flumis interpōem ab i
cubo dēone liberari. Tranſmiſ
ſa puella. apparuit demō ſacer
doti. aptis ei vocibꝫ dicēs. Ma
le ſacerdos: q̄re abſtuliſti mihi
vxorē meāꝰ Malo tuo hoc feci
ſti Et mox truſit eū i pectore tā
valide ut ſāguinē vomēs tertia
die moreretꝰ. Huiꝰ rei teſtis ē
abb nr̄. teſtis eciaꝫ Gerardus
mōchꝰ noſter aliq̄n Būnenſ
ſcolaſticus quibus res bene i
notuit. ¶ Ca. ix.

In villa Briſeke. q̄ vicina ē ca 1212
ſtro Rineke. ſic m̄ narrauit Ar
noldus mōchꝰ noſter q̄ tunc
tpis rem geſtam intellexit. an
hos annos duodecī mlier q̄dā
fuit quā demō q̄dā eo q̄ pdcꝫ
eſt mō corrupit Sedente ea die

quādā in tabna· cordis cepit
defectum ſentire· Timēſqȝ adeē
mortem vocari ſibi celerius pe
tiuit ſacerdotē· Cui demões lu
dificacõem ⁊ horrendā illaȝ q̄
ſeptem annis laborauerāt dixiſ
ſet cõmixtiõem· lingua deſitien
te in ipſa cõfeſſiõe ſpiritū effla
uit· Que cum incredibili libi
dine a libidinis auctore vexaret̄
nūq̄ȝ alicui dicere voluit vel po
cius auſa non fuit vel qđ credi
bilius ē in illius amore delectaba
tur· ¶ Nouici⁹· Si demones
talia cum eis pmiſſuȝ fuerit: face
re pn̄t· valde cauēdum ē femis
ne eis occaſionē pbeant· vel ali
quo conſenſu poſſe tribuant·
¶ Monachus· Nõ ſolū in hiis
cauēdum mulieribus· ſȝ a viriſ
qr ſicut demões p formas viro
rū ut dictū ē feminas ludificāt
⁊ corrūpunt· ita per ſpēs feiarū
viros ſeducūt ⁊ decipiunt· Le
ge vitaſprm̄ et inuenies ibi q̄ſ
dam viros perfectos per fanta
ſmata mulierū deluſos· confra
ctos ⁊ deiectos· ¶ Dicaȝ tibi ⁊
aliqua exempla quibȝ cogno
ſces viros a demõibȝ in ſpē mu
lierȝ ludificatos ¶ Cap· x·

Prumie ſcolaſticus q̄daȝ
fuit Johānes nomine vir
quidē litātus: ſȝ leuis ⁊ lubric⁹·
Iſti ſicut de eo dicebatur ⁊ hec
ab abbe eiuſdē moſterij audi
ui feīna q̄dā pmiſerāt: q tli no
cte ad eū veniret· Nocte eādē
illa quidē nõ venit· ſȝ in eius ſpē
cõſimiliqȝ voce· dyabol⁹ cleri
cum aſcēdit· Quē putans feiaȝ
bn̄ ſibi notam eē· cognouit eū
Mane ſurgens· cū demonem
quē feminā eē putauit egredi
cõpellēt· Rn̄dit ille· Cum quo
putas te hac nocte iacuiſſe?
Cūqȝ ille diceret: cū tali femina
Rn̄dit demon· Nequaq̄ȝ: ſȝ cū
dyabolo· Ad qđ verbuȝ Johā
nes ſicut mirabil' fuit: ita mira
bile verbū qđ dicere verecūdo
rn̄dit: dyabolum irridēs: ⁊ de
opere nil curans·

In cītate Suſacia ci ¶ Ca· xi·
uis q̄dā erat Heric⁹ noīe: cog
nomēto gēma· Hui⁹ officij fuit
vinū i tabnis vēdere· Hēbat āt
tabnā aliquātulū a domo ſua r
motā· Qui cū nocte q̄dā ſm cō
ſuetudīeȝ tarde de tabna rediēſ
⁊ pecūiā de vino collēcā ſecū por
tās domū feſtiaret: vidit q̄ndaȝ
ſpēm muliebreȝ in alba veſte ⁊
linea ſtantē in loco q̄dā· vbi ci
ues ſolēt placitare· Nihil mali
de ea ſuſpicās· cū ad locū veniſſ
illa p veſteȝ hoīem traxit ⁊ ait·
O amice: diu te hic expectaui:
amare me debes Ille veſtem de
manu ei⁹ excuciente ⁊ dicente

ſine me ire. luxuie tue ñ cōſētiā
ſꝫ vadã ad vxorem meam Illa
fortiter inſtitit. ad cōmixtionē
eũ inuitans. Que cũ verbis nō
pficeret: intro brachia ſua vi
rum tollēs ⁊ multum cōpmēs
in aera leuauit: atq; vltra mōa
ſterũ ſcī Patrocli: qȝ ſatis al
tũ ē illũ tranſferens in paſculo
depoſuit Qui dimiſſus extra mē
tem fact9: cum pt9 horã reſũp
tis viribus reſpiraſſꝫ. ſurrexit ⁊
ad domũ ſuã claustro vicinã
manibus pedibuſq; reptando
cũ labore veniens: ad hoſtium
pulſauit. Surgēte familia ut
lumen accenderēt. clamauit il
le. Nolite lumen accēdere. non
enim mihi expedit illud videre
Et reclinauerũt eũ in lectulo ſuo
q2 debil' erat valde: tam in ſēſu
q̄ȝ in corpe. Tribus noctibus
continue in intempeſta nocte:
idem demoniũ pulſauit ad hoſti
um: Henrico clamitãte. ſcio q2
ꝑpt' me venit. ſcio q2 ꝑpter me
pulſat. P9ea ſupuixit annũ de
bil' ⁊ infatuatus. Hec mihi re
tulit monach9 nr̄ Theodricus
fuſaciens: dicēs celebre eē val
de in e..dē; ciuitate: cui9 frater ad
huc viuit in eccīa ſcī Patrocli
canoicus. ¶ Nouici9. Si de
mōes hōībus i aſſumptis cor
poribus cōmiſcētur: ſicut diuꝰ

iã exempl' oñſum ē: miror ſi de
feminis poſſent generare. ſiue
de viris concipe ⁊ pere ¶ Mō
chus. De hac queſtiōe ſoluen
da nihil noui ſcio: ſed qȝ in ãti
quis hyſtorijs legi hoc repli
co. ¶ Capi. xij.

Dum gens gothorum de
aſya migraret in europã
ſicut in geſtis legitur: haberet
q; mlieres deformes in ſuo cōi
tatu: eiecit illas timēs ne libe
ros nimis deformes gignerēt:
ſicq; nobilitatem gothorũ de
formaret. Que de caſtris extru
ſe cũ erraret in nemore: acceſ
ſert ad illas icubi demones gēue
rũtq; ex eis filios ⁊ filias. Ex q̃
b; ꝑceſſit fortiſſiã gens huno
rũ. Legit' etiã Merlin9 ꝓpheta
britãnorꝫ ex incubo demone: ⁊ ſcā
moniali femina generatus Nã
⁊ rges qui vſq; hodie regnãt
in eadem britania q̄ nũc ãglia
dicitur. de mrē fantaſtica deſcē
diſſe referũtur. Merlin9 v̄o hō
rōnal' et xpian9 fuit: multa fu
tura pdixit q̄ quotidie implent'
¶ Nouici9. Si hōmes ex vtri
uſq; pntis ſemine cōcipiũtur
tm̄ et naſcũtur: quō dicēdi ſũt
hōmes qui ptim ex hōme: ptim
ex demone. carnis ſue trahũt ori
ginē? Nũq̄d r'ſurgit in iudicō
qȝ nō ē de vitate hũane natē?

Nouici9. Dicam tibi qđ au
diui a quodã lrãto viro de hac
q̃ſtiõe. Ait ei. Crementũ hũa
nũ qđ cõn naturã fũditur: demo
nes colligũt: et ex eo ſibi corpã
in quib; tangi videriqz ab hoi
bus poſſint: aſſumũt De maſcu
lino vero maſculina et de femini
no femina. Sicqz dicũt mgri
in hijs q̃ de eis naſcũtur: verita
tem eẽ humane nature: eoſqz i
iudicio ut vere homines rſurgẽ
Hec de hijs ſuffitiãt Nunc reũ
tamũr ad cõfeſſionẽ: de qua oc
caſione intrrogacõis tue aliqñ
tulũ digreſſum ẽ: exempli cã.

Capitulum. xiij.

Bunne ciuitatis dyoc. co
lomeñ. ſacerdos quidã
fuit noĩe Petr9: eiuſdẽ ecc̃e vi
carius. Hic neſcio quo dei iudi
cio: in camere ſue oſtio ſe ſuſpẽ
dit. Cui9 cõcubina Alheydis
noĩe tam horrenda ei9 morte
territa ſclm deſeruit: et in ceno
bio quodã ſanctimõialiũ qđ
lancwade dr. religionis hitũ
ſuſcepit. Die quadã cum ſtãs
i dormitorio de feneſtra pſpice
ret: et cõtemplata eſſꝫ iuuenẽ
pmo in iuuenẽ demõem ſtan
tẽ iuxta puteũ muro dormito
rij cõtiguũ: qui ea vidente vnũ
pede ſuper lignũ quo ãbiebat
pute9 poſuit et altero ſe qi voli
tãdo ad ipſam in feneſtrã depõ
ſuit. Quã cũ extenſa manu per
caput rape conaret: territa re
troꝛſum cecidit et clamauit pe
ne exanimis facta. Audito ei9
clamoẽ acurrere ſoroꝛes in le
ctulũ ſuum illã reclinãtes. Re
cedentibus ill cũ paululum re
ſpiraſſꝫ: ſolaqz iaceret: demon
iterũ affuit: et verbis quib9dã
amatoꝛijs eã ſolicitare cepit.
Que cum cõndicerꝫ. intelligẽs
ſpũm eum eẽ malignũ: rñdit il
le. Bona Alheydis noli ſic di
cere oſeti m: et ego te hrẽ faciã
virũ hõeſtũ pbũ nobilẽ diuitẽ
qz Quaẽ fame te crucias i hoc
loco paupe: vigilijs alijſqz mlt
tis incõmodis: an tps te inficii
endo? Reuitẽ ad ſclm: et vtẽ de
licijs quas de9 hoi creauit: nl ti
bi me duce deeẽ poterit. Tũc illa
Doleo qr tã diu te ſecuta ſuꝫ: re
cede qr nõ acq̃eſcã tibi. Pt9 hec
v̓ba demon naſũ emũgẽs cõn eã
ipſã imũditiã ad pietẽ lci tam
fortit piecit: ut ps aliq̃ reſiliẽs
veſtimẽto ei9 adhẽret: ſicqz di
ſparuit Eratqz emũtio ipſa ſic
pix nigerria: et tanti fetoꝛis: ut
tolerari nõ poſſꝫ. Deinde eũ ſpi
ritus ille neq̃ſſim9 die noctuqz
eẽt ei infeſtiſſim9: ſua aſerũt q̃dã
ex ſoroꝛib;. ut aquã bñdcã; ſp
patã hrẽt. q̃ veniẽtẽ; aſpgeret

Menologium Cisterciense. Vide in Homilijs pag. 25.

Alie vero ut eūdem: ſi aquā nō
timeret · thurificarꝫ · Omia q̄ de
hec temtauit: ſꝫ modicuꝫ ei pſu
it · Nam quociēs coñ ſe ſignuꝫ
crucis factum vidit · aſpſioneꝫ
etiā ſiue thurificacōem · ad mo
dicū quidē ceſſit · ſed ſtatī redi
it · Tunc vna ceteris ſororib9
etate maturior atqꝫ prudētior
ſuaſit ei q̄tus demonem ꝑpi9 acce
dere ſinēt · et tunc alta voce ſalu
tacōem angelicā in eius faciem
iacularꝫ · Qđ cum feciſſꝫ dyabo
lus ac ſi ſagitta eēt pcuſſus vel
turbine impulſus aufugit · nec
vnq̄ ꝑpius ei ex illa horā accede
re preſūpſit · ¶ Nouiti9 · Pat
ten9 nō mirabor q̄ dyabolus an
gelicam ſalutacōem dicere vel i
cipe nō potuit · ſicut te dixiſſe r
colo ſupius ca · vi · ¶ Mōch9
Huj9 loci ibidem recordatus
ſū · Sc̄imonialꝭ vero tali iaclo
munita · demonem ab illa hora vi
dit ſine terrore · et audiuit ſine
tiore · Dic q̄dā de hijs loquenſ
cū viro q̄dā religioſo · ſuaſit ei
ille dicēs · Fac priori tuo confeſſi
onem gnalē; pure plene ac de
uote · in q̄tum occurrit mēorie
et liberā teris omino a demonis h9
infeſtacōne · Cui cū cōſiliū tꝫ
placuiſſꝫ mox accedens ad prio
rem · rogauit ſibi pfigi locuꝫ et
horā audiende cōfeſſionis · Ma

ne dcās matutinis illa ſe ꝑparās
feſtinauit ad locū pfixū · capel
lam ſcꝫ monſterio adherentem
vbi prior expectabat · Et ecce de
mō occurrens in via feſtināti ·
dixit Alheydis quo vadis · q̄
ꝑperas? Et illa · Vado cōfūdere
me et te · Tunc demō · O Alhey
dis noli · noli · reuertere · reūte ·
Rn̄dit illa · Sepius cōfudiſti
me · ego modo cōfundā te · nō reū
tar · Quā cum nō poſſꝫ blādici
is ſiue minis retrahē ſequebat
eā vſqꝫ ad locum cōfeſſionis · ſi
cut milu9 in aere ſup ipſaꝫ voli
tans · Que mox ut genua corā
priore flectēs · ad cōfeſſiōeꝫ os
apperuit ille clamās et eiulans
euanuit · nec vnq̄ ab illa hora
ab ea viſus vel auditus ē · Ecce
hic habes manifeſtū exemplū q̄n
te virtutis ſit confeſſio pura · ¶
Hec in relata ſunt a dño Her
māno abbe loci ſcē Marie · Cū
tn̄ ia fama diuulgāte cognouiſ
ſet de pfata femina cum eēt Bū
ne canonic9 optīe nota ad lo
cū pſeipſum acceſſit et eo ordi
ne quo dcā ſunt ab illi9 ore cū
cta audiuit ¶ Nouiti9 · Si cō
feſſio tāti ponderis nō eſſꝫ neq̄
q̄ demonem tam grauit' turbaret
¶ Mōch9 · Occurrit aliud ex
empluꝫ in quo ſatis agnoſces
q̄ grauiſſiē exacerbentur cum

peccata nr̃a cõfitemur. Hec q̄
dcurus ſum poſt conuſionem
meā facta ſūt: a a dño Karolo
mihi r̄lata aliq̄n p̄ore noſtro
tūc abbate Vilarienſe nomen
pſone ſiue loci ſatis doleo me
non retinuiſſe. Ait enim ſic

Capitulum .xiiij.

Erat quidam ſacerdos et
adhuc ē admodū religi
oſus: a ob vite meitū multis di
lect⁹: in ptib⁹ noſtris prochiā
regens. Inuidens grē eius mil
leartifex dyabol⁹: nolebat eaꝫ
aptis temtacõibus moleſtaē
ſpans illū ſb̄ ſpē boni ad ſuum
conſiliū efficaci⁹ inclinare In ā
gelū lucis ſe trāſfigurans mini
ſter ille tenebraꝝ: oñdit ſe ſac
doti a ait Amice dei miſſus ſum
ad te: nuntiare q̄ ventura ſunt ti
bi. Prepa te: q2 hoc anno mori
eris. Sacerdos vero nullā hñs
de angelo malo ſuſcipicõnem
ſꝫ ita credēs eē futuꝝ ut p̄dixeāt
cepit ſe diligent̄ q̄i ad morteꝫ
preparare oſciam p confeſſiōem
mūdare. corp⁹ ieiunijs: vigili
is: aſſiduiſq3 orõib; caſtigaē
ānonā ſuā cū ſuppellectili egen
tib; erogare Cūq3 multi ab eo
querērent: cur tā idiſcrete ſua di
ſtrabēt: vm tñ illoꝝ ſb̄ tipo cõ
feſſiōis cām apuit dicēs Ange
l⁹ dñi reuelauit m̄: q2 hoc anno
moriturus ſum. Ille vero cū h⁹
minime poſſꝫ celare: alteri cuidā
ſibi familiari dixit. ſicq3 p eum
ad noticiā tocius prochie per
uenit. Anno cõpleto ſacerdos
nō ē mortuus a inuētus eſt fal
ſus ꝓpha dyabolus. Et q2 elcīs
õmia coopantur in bonū: in eo
in quo vir ſāctus videbatur a
dyabolo deceptus: ē pmotus.
Nimis. n. de tā doloſa circũuen
ciōe erubeſcēs ꝓpter homines:
ad quos verbū peruenerat: nec
hñs vnde viuereꝫ: ſecl'm cū pro
chia deſeruit a i quadā domo
ordinis noſtri cuius nomē ex
cidit ſe conuūtit. Fcõ eo nouicõ
iteꝝ dyabolus affuit: a hmōi
verbis p̄ocm̄ dolum palliauit
Ne turberis inq̄t homo q2 mor
tuus nō es vt p̄dixi. q2 de⁹ ſua
ꝓuidentia vitā tuam diſtulit:
ad multoꝝ edificaciōeꝫ Miſſ⁹
ſū ab illo ut tibi aſſiſtā. inſtru
am a cuſtodiam Et credidit ei
ille Circa quē dyabolus freq̄n
ter verſabatur a ſemp ſicut po
ſtea notauit: ad ea q̄ ad cõmo
dū ſunt eū hortabatur Cū eum
feruore q̄nq3 impelleret ampli
us orare: vigilare: ſiue manib;
laborare: arguit eū dicēs. Diſcre
tio mr̄ virtutum ē Diu adhuc
poteris viuē: et ideo tibi debes
parcere ut poſſis deo diu ſeruire.

Quādo lapidē leuare volebat
maiorē·iterȝ dicebat·Nimis ē
magnus leua iſtū·Cuȝ factus
eſſȝ mōchus ait·Roga p̃orem
ut concedat tibi ire ad ſingla
res labores·qtūs liberi⁹ vti poſ
ſis colloquio meo: ⁊ ego tuo·
Et licētiauit ei p̃or ut cauſam
cognouit·Nocte quadā volēs
dyabolus dolū diu ꝓtractum p̄
ducere ad effectū: intempeſta
nocte ad lectū mōchi acceſſit:
excitans eū ⁊ dicēs·Surge: do
min⁹ vult remūerarē labores tu
os magnos·Vade ad camerā
p̃uatā: ⁊ in tali trabe zona tua
ſuſpendas te: ut ſic mr̄eȝ recipi
at te·Audito hoc verbo mona
chus expauit ⁊ cōn dyaboluȝ
crebri⁹ ſpuēs·clamauit·Rece
de iniq̄ a me recede mō noui q̄ſ
ſis·Et ſignās ſe fugauit illum
Vides q̄nta ſit cir̄ nos clemētia
dīna·Bene pmiſit ut ſeruū ſuū
dyabol⁹ in bono licet inſidioſē
ſbtiliori ꝓpoſicōne exercitaēt·
noluit tn̄ vt groſſaȝ aſſumpcō
nem ſbinferret·ne ſimplex de
ceptus concluſiōȝ eterne mor
tis incurrēt·Statī ſurgens ad
lectū p̃oris acceſſit ⁊ dormiētē
excitauit·ſignū ei faciēs confeſ
ſiōis·Illo inuente ut expectarȝ
vſqȝ mane·cū nō acq̄eſcēt ſur
rexit·atqȝ cū eo capl̄m intr̄uit

Mox ſe mōachus ꝓſternēs ad
pedes prioris cōfeſſus ē·qualit
a dyabolo ſb angli ſpē ſit ml
to tpe deceptus ⁊ p̄ conſilium
ſuſpendij a ſe deplexſus·Cōfeſ
ſus eſt ⁊ alia pctā ſua·Cui cū
prior aliquā pēitētiā iniūxiſſȝ
⁊ ut de cetero cautior foret mo
nuiſſȝ: ad lcm̄ ſuū redijt·Mō
chus vero ob ncītatē nature
priuatā aſcendēs·dū in vna ſe
diū ſederȝ: demonem p̄ confeſſiōȝ
exacerbatū cū arcu extento ſa
gittaqȝ impoſita cōtra ſe vidit
ſtantē·⁊ clara voce dicentem·
Malo tuo confudiſti me·ecce
nūc occidā te·Cui cū ille rn̄de
rȝ·Vade maledicte·iā nō timeo
te ad ſignū crucis euanuit·ſic
qȝ p̄ virtutem cōfeſſiōis libera
tus·amplius demoneȝ nō vidit·
¶ Nouici⁹ Quid ē·ꝙ huic ſa
cerdoti dyabol⁹ nocē nō potu
it Arnoldū vero plebanuȝ ſcī
Remigij de quo ſupdictū ē taȝ
crudelit̄ occidit· ¶ Mōch⁹·
Sic dic ps̄ Cuſtodit dn̄s oēs
diligētes ſe: ⁊ oēs pec·diſ·Vn
⁊ ei⁹ dē plebani filiaȝ corrupit
virgini vō de iuuellia nocere
nō potuit·Nō ſine cā dyabol⁹
tātā ptātem accepit in vtrūqȝ
prēm ſcȝ ⁊ filiā· ¶ Nouitius·
Si demones tm̄ turbātur cū pec
cata nrā confitemur puto eos

plurimū exhilerai: cū eadē p ſi
ſecūū tegimꝰ. Mōchꝰ. Hoc
ċtiſſimū ē. Hoc pleiꝰ agnoſces
in diſti. viij. ix. ⁊ x. caplo. Vbi
grā btē dei genitricis. q̄buſdā
ad ꝯfitēdū lingua reſerata eſt
ipſi. n. glioſe v̄gini eadē diſtin
ctō aſſigābit. Nouitius. Ex
hijs q̄ dcā ſūt ſatis itelligo cō
feſſionem anime eē medicinā.
nūc noſſe vellē: ſi aliq̄d ſalutis
p eā corpus recipiat. Monachus.
Vtriuſq₃ hōīs medici
na eſt. Nā ſicut aīam pctōris
librāt a pena gehēnali: ſic non
nunq̄ corpus libat a pēa tēpa
li. Nouitius. Vidēr mihi vti
le nimis de hijs exēpla audire.
q₂ multi ſūt ſi ſcirēt frcm̄ corpa
lē eē in cōfeſſiōe: patiores eēnt
in illius execucōe. Mōchus.
Nunq̄d nō meōr es q̄lia vel q̄n
ta dn̄s walterus abb̄ Vilariē
ſis nob̄ dixerit de cōfeſſiōe. vē
1220. ens de ſolēni curia Frākēuort: i
q̄ filius Frederici regis Ronorū
elcūs eſt in regē. Nouitiꝰ. Bn̄
quid recordor: ſʒ q₂ mens hōis
labil eſt mēorie: placet ſel' au
dita maxime q̄ ſaluti ſūt necā
ria. ſepius audire. Mōchꝰ.
Cū eēm inq̄t Frākenuort: ⁊ lo
q̄rer cū mgrō Cōrado decano
Spirēſe. int' cēta dixi illi. Que
dā noui de cōfeſſiōe: q̄ vos p̄di

catores ſcie deretis. Predicabat
ei crucē: ⁊ rogauit me illa rpli
care. Quorʒ tenor tal' ē. ca. xv.

Apud citatē Attrabatēſeʒ
añ paucos ānos: iuuēis
q̄daʒ cleric9 extitit de eadē cita
te natus: delicatꝰ ibidē ab iſan
cia educatus ⁊ int' hōeſtos cle
ricos cōuſatus. Qui cū nō hrēʒ
aliqd ſtipēdiū ecclaſticū: ⁊ mr
eius cepiſſʒ egē: puduit eū ma
nē cū illa. Inflatuſq₃ ſpū dya
bolico: ad domū cuiꝰdā diuitis
argētarij vēit cū dolo. Cui a dix
it. Mercator q̄daʒ diues venit
in domū meaʒ: volēs cōpare cy
phos argenteos calices eciā ⁊
alia q̄dā vaſcl'a ſiue ornēta de
auro ſiue argēto fabrefcā. Si
ḡd de tali ope videre volueris in
ſacello ponea tl'i hora ſolꝰ q₂
ſecretū vult eē venias ad domū
meā. Argentariꝰ de clerico bn̄
ſibi noto nll'am hn̄s ſuſpicōeʒ
ut iuſſerat fecit. tn̄ q̄ iturus eſſʒ
familie ſue notificauit. Quē cū
clericꝰ ſolum venientē aſpicēt
poſt oſtiū ſe abſcōdit: intrātis
q₃ cerebrū ſecui diuiſit: et occi
dit. Deīn cū ſorore v̄gine hoīeʒ
mēbratū diuidētes. in cloacā pie
cēt. Fāilia vo auifici cū rediē
tardereʒ ad domū clerici vēit. vbi
nam dn̄s ſuꝰ eēt inq̄ſiuit clerico
cū ſorore rn̄dētibʒ: nō vēit huc.

Quoꝝ verba ſuſpecta hñtes: et ocul' circumſpicientes: veſti
gia fuſi ſãguinis repierũt. Qui
bꝫ crimẽ homicidij mox iponẽ
tes: ac citis iudicibꝫ: cũ iam ne
gare nõ poſſent. tũ ꝓ fuſi cruo
ris oñſiõe. tũ ꝓ theſauri repcõ
ne: ſententia data ẽ vt ambo mit
terẽt' in ignẽ. Simil' caſus Co
lonie otigit cuidaꝫ monetario
tempibus meis. Quid plura?
Cũ ducẽntur ad pẽnã: dicebat
puella germano frat' ꝓpter te
mõ ducor ad morteꝫ: neqꝫ ob
aliam cauſam coopata fũ tibi
in hoc homicidio: ñ ut crimẽ tu
um celarem. Attam̃ qꝛ euadere
nõ poſſum⁹ mortem iminentẽ
conſiliũ meum ẽ: ut de cõmiſſo
faciamus confeſſiõem: ut ſaltẽ
penam euadam⁹ eternam. Ad
hec verba clericus indignatus
qꝛ deſpatus: rñdit. Nõ faciaꝫ.
Quid enĩ mihi ꝓdeſſe poſſꝫ cõfeſ
ſio tã tarda? Illo indurato pu
ella petiuit ſacerdotẽ: cui cũ mꝉ
ta contriõe ofeſſa ẽ crimen. De
inde ambo ligati ſunt i ſtipite
vno: igne copioſo circũpoſito
Mira virtus confeſſiõis. mira
clementia ſaluatoris. Clericũ
deſpatum flãma deuorauit. pu
ellam vero ignis nõ tetigit neꝫ
otriſtauit. nec aliqᵈ moleſtie
intulit. Vincꝉa tm̃ ei⁹: ſicut le
gitur de tribus pueris: obuſſit
ita ut libere deãbulaẽ poſſꝫ nec
aliter ſẽſit flãmaꝝ ardorem. qꝫ
ventũ roris flanteꝫ. Viſo tñto
miracꝉo iudices puellã inno cẽ
tem eſtimantes: iuſſerũt ut exi
ret. ſicqꝫ ꝑ confeſſiõem incẽdij
illi⁹ euaſit ardorẽ. Nouitius
Quid iudicas de clerico? Mõ
chus. Hoc qd̕ in ſupiori diſti
ctõe. ca. vi. de ſe iudicauit Hil
debrãdus latro deſpatus. Eter
nalit' inquit dãnatus ſũ: et niſ
qꝫ incẽdijs ꝓpt' deſpacõꝫ marie
deputatus. Si egiſſem pñiam
confitẽdo culpã: ꝑ penam tẽpa
lem euaſiſſem eternaꝫ. Retulit
nob idẽ abbas aliud miracꝉm
i quo adhuc ãplius maifeſta
ta ẽ virtus confeſſiõis in hunc
modum. Ca. xvi

In cameraco ciuitate epali ifra
hoc qñquẽniũ pl'es heretici cõ
ꝑhenſi ſũt: q̃ õnes tiore mortis
ſuã ꝑfidiã negauerũt. Miſſus
ẽ ab epõ clericus. q̃ negãtes ꝑ
candens ferrũ examinaret adu
ſtos hẽticos eẽ ſẽtentiaꝛ. Exai
nati ſunt õnes. et cõbuſti ſunt
õnes. Qui cũ traherẽtur ad pe
nã vnus ex eis vir nobil' ſãgui
ne reſeruatur a clerico ad vitã
ſi forte illuꝫ quoqᵒ mõ reducẽ
poſſꝫ ad pñiam. Cui ſic dixit.
Nõ nobilis es: miſereor tui et

Malvenda Aᵒ. 1217.

cōpatiꝛ aīme tue: rogo ⁊ mo
neo ut adhuc de tanta pfidia
resipiscas: ⁊ de erroꝛe ad vita
tē redeas: ne per moꝛtē tpalem
moꝛtē incurras eternā. Ad hec
ille rn̄t. Expimēto didici me er
rasse: si sera pnīa mihi pdeē pos
set. nō renuerē cōfiteri. Cui cū
ille diceret: pnīam verā nūq̄ eē
serā vocauit sacdotē. Cōfessus
ē hō suū erroꝛē ex toto coꝛde ꝓ
pmittēs. si vita cōcederet̄ satis
fcōem Ut āt pius dn̄s vim cō
deret ꝯfessiōis mox ut penitēs ce
pit pctā sua cōfiteri: cepit ⁊ ip
sa cōbustura in manu cōfitētis
paulatī minui. Rue in tn̄tū co
aspitiēte decreuit in q̄ᵖtū confes
sio pfecit Medietate ꝯfessiōis
pacta: media ps plage ē sana
ta. Ut āt cōfessionē totā cōple
uit: ⁊ v̄tus ipā cōfessiōis cōbu
sturā. tam i doloꝛe q̄ᵖ in coloꝛe
deleuit ⁊ manꝰ p̄stinā sanitatē
recepit Uōtꝰ ē vir a iudice ad
ignē ad quē clericꝰ. Rñe eā vō
tis. Ut ardeat inq̄t. eo q̄ᵖ in ex
aiacione cōbustus sit Tūc cle
ricus ondēs manū eius sanissi
mā. liberauit eum a penis. cete
ris igne cōsūptis. Hec cū au
diss; magister Cōradus respō
dit abbati Et ego dicam vobis
simile. quod ante paucos an
nos apud argentinā recoꝛdoꝛ
contigisse. Ca. xvij.

Decem heretici in eadem ci
uitate scilicet argentina
que ⁊ Straz burg. cōprehensi
sunt. Qui cum negarēt: per iu
diciū candentis ferri conuicti.
sētentia incēdij sunt damnati.
Die statuto cum ducerētur ad
ignem. quidā ex comitantib;
vni illoꝝ dicebat. Miser dam
natus es. age vel nunc pnīam
pctā tua confitēdo. ne post icē
dia coꝛpis q̄ mometanea sunt
aīam tuā ignis gehēnal' etna
lit' cōburat. Cui cum ille dicēt
considero quidē me errasse. sed
timeo pnīa; tante ncāitatis mi
nus acceptā eē deo. Rn̄dit. Ex
coꝛde tm̄ confitere. deus ē misei
coꝛs ⁊ pēitētē suscipiet. Mira
res Mox. n. ut hō cōfessus ē pfi
diā: manus eius plenā recepit
sanitatē. Tardante eo i cōfessi
one. cū a iudice vocaretur ad pe
nā cōfessoꝛ eius iudicia rn̄t Nō
iustū ē ut hō innocēs damnet̄
iniuste In cuius mau dū nullū
vestigiū cōbustiōis repiret̄ di
missus ē. Hēbat idē hō vxoꝛem
nō longe a cītate manentē ho
rū que dicta sūt pꝛius ignarā
Ad quam cum venisset gaudēs
dixissetq;. Bn̄dictus deus qui
me libauit hodie ab intitu coꝛ
pis ⁊ aīme. causā ei exponens.

Rn̄dit illa. Quid feciſti o miſer
rime q̄d egiſti? Vt quid ꝓpt̃
momētaneū dolorē receſſiſti a
fide tua ſana et ſācta? Magis
debueras ſi fieri poſſꝫ cēties cor
pus tuū incēdijs ſubijcere. q̄ꝫ a
tā ꝓbata fide ſemꝉ recedere. Sꝫ
quē nō ſeducat vox ſerpētina?
Jmmēor ille bn̄ficij ſibi ōmitꝰ
collati immēor tam euidētis mi
raculi: conſilio vxoris acq̄euit a
errorem p̄ſtinū reſūpſit. Deꝰ
vero nō immēor vindīce. ꝓ tan
ta ingratitudine manū plaga
uit vtriuſqꝫ. Renouatū ē incē
diū in manu heretici. ⁊ ꝗ ꝯiux
auctrix extitit reſumpti erroīs
conſors facta eſt ṙdiuiui dolo
ris. Tam vehemēs erat incēdiū
ut oſſa manuū penetrārꝫ a cum
vt nō auderēt clamoīb9 in vil
la: quos vis extorſit doloris ſu
gerūt in nemꝰ vicinūꝫ: illic ut
lupi vlulantes. Quid verbꝭ im
morer? Proditi ſūt in c̄itatē re
ducti ſunt ſilꝫqꝫ in ignē nō duꝫ
plene extinctū miſſi: ⁊ i cinerē
redacti ¶ Noticiꝰ Juſte actū
eſt cum iſtis. ¶ Mōchꝰ Con
feſſiōe pura pugnātes merent̃
victoriā: damnādiqꝫ indulgē
tiam.

¶ Ca. xviij.

TEmpe illo quo Hēricus
impator pat̃ Frederici: q̄
nūc regnat: nouiſſiē itrūit Lō
gobardiā: accuſatus ē apð eū
ab eiſdē Longobardis caſtel
lanꝰ quidā de rapinis alijſqꝫ i
ſolencijs mꝉtis. A quibꝫ etiaꝫ
adductꝰ eſt pugil quidā for
tiſſimꝰ gygantie altitudinis: q̄
eū monōchia ipeteret. Nolēs
eis impator negare iuſtitiā: mi
litē adeē p̄cepit. Quē cum gy
gas ille ad duellū ſm ius ciui
le citarꝫ: frat̃ eiuſdē militis ad
pedes impatoris ſe ꝓſtrauit: et
ut ſibi ꝓ germāo tenerrime di
lecto pugnare licēt: mꝉtis lac̃
mis optinuit. Qui cū ſe prepar̃
ſet diligentiſſiē p contricōem.
confeſſiōem. ⁊ oracōem. ōnem
ſuam ſpem in xp̄o poſuit: cuius
ſignacꝉm tam in veſte q̄ꝫ in cli
peo atqꝫ manū pugnaturꝰ: ꝓ
munimēto circutulit. Erat em̄
vir gracꝉ nec mꝉtū fortis. cui
cū occurriſſꝫ pugil aſpcū horri
bilꝰ: alterꝫ ſe exhibens goliath
ictū tam valide in clipeo eiꝰ de
dit: ut tonitruū putarꝫ. Miles
vero ictū ictui ꝯtinuās. anteq̄ꝫ
māu retraherꝫ. cū tanto niſu illā
pcuſſit ut bacꝉm lapſum leua
re nō poſſꝫ. Deide crebris ictibꝫ
mactās pugilē p confeſſiōis v̄
tutem vicit inſupabilē. Qui ſic
mihi ṙtulit Henricus mōchꝰ
nr̄. q̄ pn̄s fuit. ſicut bos mugi
ens in hec verba ꝓrupit. Vem̄

misero: quō tā turpit᷑ cōfusus
sū ab hoc homicīo. Sicqꝫ per
fris huīlē confessiōeꝫ hō morte
dign⁹ euasit mortē: adeptus ē
victoriā. Qr āt dānandis cōfes
sio tribuat veniā: pſto ē exēplū

1188 Q Ui illa tpa qn̄ Ca. xix.
positus fui ad lrās: fur q̄
dā in cyppo tenebat᷑ an̄ portā
martis colonie. Quē sacdos q̄
dā satis laudabil᷑ vite noīe Eu
stachi⁹: ei⁹deꝫ porte capellā re
gēs inuisit. ꝯfessiōeꝫ audiuit.
ꝑ eleēosinās suas visitauit. Et
sic m̄ retulit id sacdos: sepe ei ex
industria mittebat ciphū suuꝫ
inquo ipē bibē cōsueuit. Vide
rūt hoc hoīes ⁊ mirabāt᷑. Et cū
honoꝛe a sacdote tl̄i furi exhibi
tus delat⁹ fuiſſꝫ ad iudices: ho
mieꝫ innocētē putātes dimise
rūt illū. Nouici⁹. Kre nō ꝯse
quūt᷑ oms rei hmōi bn̄ficia p
ꝯfessiōeꝫ? Mōch⁹. Nō expe
dirꝫ: qꝛ multis fiēt occasio pec
cādi. vlt de⁹ aliqn̄ hmōi mira
cula fieri p ꝯfessiōeꝫ: exēpli cā vt
q̄ tū aīe cui⁹ medicīa ē valeat:
p sig̃ extriora ondat. Hn̄ vult
ut re⁹ pt⁹ ꝯfessiōeꝫ pūiat᷑ i pn̄
ti: ne eū in futuro pūiat. qꝛ nō
pūit bis ī idipm̄. De hoc tibi di
cā maīfestū exēplum: a quodā
ordinis nostri abbate mihi re
latum. Ca. xx.

I N eccia Leodiensi eps quidā
fuit vir religiosus ac timēs de
ūm. Die quadā cum sederet in
capella sua solus tēpe quadra
gesimali: ⁊ psalteriū lectitādo
veniſſꝫ ad locum illum psalmi
c. iiij. scilicet Quis loqtur potē
cias domini: auditas faciet om
nes laudes eius? Ingressus q̄
dam ex officio oracōnem eius i
terrupit dicēs. Dn̄e quid iube
tis vt fiat de illo criminoso? Epi
scop⁹ misc̄dia motus: rn̄dit il
li. Parce paupi: ꝓpter sacrum
tempus quadragesime. Rece
dente iudice ut reū dimitteret:
episcopus reflexit oculos ad
psalmū dimissum: statimqꝫ oc
currit ei versicul⁹. Beati qui cu
stodiūt iudiciū: ⁊ faciunt iusti
ciam in oī tempe. Qua voce
territus: ac si dn̄o rn̄so corep
tus eēt ⁊ instructus. sic reuera
fuit: iudicē reuocauit dicēs. Di
scute causaꝫ diligent᷑ hominis
⁊ iuste iudica illuꝫ. Sicqꝫ ob
vocē ꝓpheticam re⁹ vita puat⁹
ē. Forte iste ꝯtritus decessit ⁊ si
sup uixiſſꝫ deterioꝛ fact⁹ morte
etnā icurriſſꝫ: sic sup̄ legitur de
hetico Strazburgēse: p ꝯfessio
nē sanato ⁊ recidiuo. Noui
ci⁹. Placꝫ qđ dicis. Mōch⁹.
Cōfessio sūmu? remediū ē i pi
cul᷑: eciā ī mari lōge. Ca. xxi

Peregrini q̄dā ſicut mgr̄
Johs Xātenſ ipſe recī
tauit in ſuis ſtacōibus crucez
p̄dicans: cum tempe quodaz
tranſfretarēt i ſuccurſuz terre ſā
cte orta eſt eis i mare tēpeſtas
tam valida. ut nauis ipſa opi
ret fluctibus. Fremebāt venti.
excitabāt fluct9 turbulenti. nu
tabant viri fortiſſimi. ſpes oīs
nautaꝝ defecit Videtes aūt ocu
los morte cepnt ſingli vn9 q̄ſ
qȝ ſibi vicino de pc̄tis ſuis face
re cōfeſſionem Et merito. Naz
ꝓpter vnius hominis pc̄tā dn̄ſ
eandem excitauerat tēpeſtatez.
Erat eni in naui illa hō q̄dam
miſerim9. hō fetidiſſim9. cuius
pc̄tā fuere tam grauia. tam tur
pia. tam horrēda. tam i q̄ntita
te q̄ͥ in qualitate. ut nec ipſuz
mare pond9 illoꝝ poſſꝫ porta
re. Cū natuā ei9 ſit eijcere imū
dicias q̄ſlibȝ corpales. q̄uo eq̄
minit' ſuſtinēt tantas imūdici
as ſpūales. i. pc̄tā creatori ſuo
cōtraria. Tiens hō ille pc̄tor vi
te ſue ſimł ⁊ anime ꝓpt' ſe om
nes alios piclitari conſiderās.
ſurrexit ⁊ ait. Audite frēs: audi
te. Si ꝓpter pc̄tā tēpeſtas hec
orta eſt: ego occaſio ſū tanti p
icli. Rogo ut audiatis ↄfeſſio
nem meā. Tacētibus ōmb9 ce
pit voce valida tm̄ venenū pec

catoꝝ euomere: ut aures hūa
ne eciam horrēnt audire. Mira
clementia dei Mox ut maſſam
iniq̄tatis p confeſſiōem eiecit:
mare furēs ſiluit: ⁊ facta ē trā
quillitas magna: ita ut ōnes
mirarētur Miris mirāda ſucce
dunt Stati ut nauis ad litt9
puenit audita pc̄tā de9 de meō
rijs ſingloꝝ deleuit. Sn̄ permi
ſit ut q̄ͥ diu erāt in naui cōclu
ſi. cōfundētur in aſpcū illoꝝ ⁊
ne exeūtes forte eius pc̄tā ꝓpa
larent vł improperarēt. īdurit
eis obliuiōem. Sn̄ retinuerūt
ſe in mari fuiſſe piclitatos. hoi
nē aliq̄d fuiſſe cōfeſſum. ſꝫ q̄d
dixiſſꝫ. pꝛſus ignorauerūt. Et
hoc ipm didicit experimento.
¶ Nouici9. Valde letificant
iſta. ſed mirꝝ vidꝛ. q̄ͥ ob vnius
hōis pc̄tā dn̄s tantaz turba
uit mł titudinez. ¶ Monachus.
Legitur ꝓpt' iobediaz ione ma
re turbatuz. et nautas piclita
tos. illoqȝ eiecto mox mare ſte
tiſſe a feruore ſuo. Nā ſicut ob
vni9 hominis pc̄tm̄ aliqn̄ dn̄s
mł titudīez temporalit' affligit
ita ꝓpt' vni9 iuſti merita freq̄n
ter multis parcit. de hoc pluri
ma hn̄tur exēpla. ¶ Nouici9
Scio nł fieri ſine iuſto dei iudi
tio. ſꝫ ſumme iudicio eē clemēcie
q̄ͥ hō ſciēs ſe eē i pc̄tis mortib9

picul̄ ſe videt cōmittē. Mō
ch9 Quib; nō ē medicīa ꝯfeſſi
onis: nec vna die morari dn̄t i
pctis: neq; differre ꝯfeſſiōem
n̄ ncc̄itas excludat ꝯfeſſiōem.
Audi de hoc epi cui9 dā v̄bū bo
nū: v̄bū ſcm̄: verbū mē̄oria dig
niſſimum. Ca. xxij.
Sicut didici a q̊dā abbe:
nup in anglia defunct9 ē eps or
dinis p̄mōſtratē̄ſis vir bon9 ⁊
mḡne religiōis. Hic cū agerz
in extremis: nec ꝯfeſſorē reqre
ret: dixerūt ei clerici ſui.. Dn̄e de
bil̄ eſtis valde: qre non facitis
ꝯfeſſiōem v̄ram? Rn̄t eps. Nō
faciā. Ill̄ v̄bū exhortacōis repe
tētib;: adiecit. Putatis ſtolidi
ꝙ vſq; ad hanc horā diſtuleri
ꝯfeſſiōem meā? Dixert ei iterꝝ.
Cōſilijs regis itereē ſolebatis
Quib; rurſū rn̄t. Non alit̄ ſui
corā rege: ꝙ xp̄c corā Pylato.
hoc q̄de dixit ⁊ fecit eps ille ſā
ct9 p ex°: ſcies ſcriptū Añ mor
te ꝯfitē: a mortuo q̄i n̄l cōfeſſio
pit. Cōfiteberis viuēs viuēs ⁊
ſan9 cōfiteberis: ⁊ laudab deū:
⁊ glificaberis i miſeracōib; illi
us. Quotidie ſolitus fuit mun
daē ꝯſciam. nec differre cōfeſſi
onē ſuā de die in diem. ſic mlt̄ti
faciūt. Qui eciā poſt mortē mi
racul̄ claruit. Nouit9 Sic
colligo ex verb̄ epi h9: nō ē per
ſcōꝝ cōfeſſioz differre. Mō
ch9 Dilacō iſta cōfeſſionis ad
meōriā reuocat caſū quēdā. q̄
ãno p̄terito apd̄ nos contigit.
Quid ex ſeiorib; ca. xxiij
Q nr̄is: quē nolo noiare ha
bat hāc ꝯſuetudie; ſic ceti mlt̄
ti ſepi9 reuocaē cōfeſſiōem. Ita
ut abb̄ putaret ꝙ gn̄al̄ cēt eo
ꝙ a pueitia vſq; ad ſenectutē
pctā ſua cōmeōrarz. Añ mortē
ſuā p aliqd̄ tps debil̄. ſbito de
fecit ⁊ obmutuit. Accurrimus
oms ungētes cū oleo ſcō. Die
ut puto ſeqnti dn̄s abbas venit
in cui9 aduentu dei mia deſpati
linguā reſerauit: ⁊ cepit cōfitei
pctā q̄dā mōrlia. añ conuſioz
commiſſa: q̄ nūq̄ ei fueāt cōfeſſuſ.
Territ9 v̄o abb̄ reqſiuit. ſi vn
ꝙ eadem fuiſſz confeſſus pctā
Alijs iqt abbib; dixi ea habu
erat añ ipm̄ tres abbes. Et ſic
retulit nob̄ abb̄ noſter: ꝓpter
hoc dn̄s qui magnos eē labo
res reſpexit: os apuit: ut eēt cō
feſſio eius integra. Nouit9
Quid ſi alijs abbatib; de qui
buſdam peccatis mortalibus
nouiſſimo confeſſis: abbati ſi
mili mō aliq̄ ex verecūdia ſubti
cuerat? Mōchus. Sic dixi
in p̄. ca. huius diſtictōis. ſicut
cōfeſſio eē debet nuda ⁊ debita
ita eē dz integra. i. nō p plures

ꝯfeſſores diuiſa· Quid ꝓdeſt ut ait Beda ſup lucā: ſi tota cuſtodiatur ciuitas: ⁊ vnū foramen ꝑ qđ hoſtes intrēt relinq̄tur? Audi q̄d dicat Oſee ꝓpha de ſemiplene confitētibꝫ· Colligata eſt iniq̄tas effraim: abſcōditum pctm̄ eius: dolores ꝑturientis veniēt ei· Spero enī alicui abbatū integrā feciſſe ꝯfeſſioem: q2 vir erat prudēs ⁊ mľtas vidim⁹ in illo v̄tutes ¶ Nouici⁹· Si peccaret ꝯfitēs cū ꝯfeſſore: poſſꝫ ei fraudoſe eadē ꝯfiteri pctā? ¶ Mōchus Talis ꝯfeſſio nlľa eſt· q2 nlľa ibi erubeſcētia: neq3 aliq̄ ibi denudantur pctā Dicā tibi ꝓ exemplo ⁊ ad ſolonem tue interrogacionis quendā mirabilē caſū qui an̄ paucos ānos contigit: quē dn̄s abbs Ciſterciēſ omībus abbibus i generali ca. loco ſermonis recitauit: monēs ut ſingli eū mōchis ſuis in cautelā referrent. ¶ Ca. xxiiii

In quodā inq̄t mōſteio ſacerdos quidā nuꝑ defunct⁹ ē: cui abb ſuus ob meritū vite iniūx erat: q̄tꝯ frm̄ ſuorum ꝯfeſſiones audiret·· Nomē v̄o dom⁹ ſiue pſone ſbticuit· Erat in eađ domo adoleſcēs quidā: qui ad eū confitēdi cā frequēter venit cū quo dyabolo iſtigāte ⁊ humana fragilitate ꝯſeciente: idē confeſſor ſemľ tm̄mō peccauit Stati ope ꝑpetrō: cepit dolē ⁊ flere amariſſiē Dicebatq3 iuueni· Male fecim⁹: alijs hoc peccatū confitei ob verecūdiā nō poſſum⁹: ſed ꝯſulo ut tu mihi confitearis: ⁊ ego tibi Alterq3 ab altero ſuſcipiat pn̄itentiam Quid pla? Placuit iuueni ꝯſiliū: ꝯfeſſi ſunt pctm̄ inuicē: ⁊ tam durā vn⁹ ab altero ſuſcepit pn̄iā q̄lē nec abb ſiue aliquis confeſſor illi iniunxiſſꝫ· Paruo poſt tp̄e ſacerdos idē infirmatus ē vſq3 ad mortē ⁊ cū iā in extremis agerē ⁊ ad exitū feſtiaret: timore gelx̄ne pctm̄ vtriuſq3 dixit· perſonā v̄o pcti ꝯſortē: nō expreſſit· Defūcto eo abb vehement doluit: q2 ſcire nō potuit cum quo peccaſſꝫ· Ait tn̄ intra ſe· Ad confeſſiōem tibi veniet q̄ſquis ē ille· Interi mortu⁹ clara die apparuit adoleſcēti cū eſſꝫ ſolus facie lucida et veſte trita· Quē cum ille vidit mox agnouit: timuit: ⁊ exhorruit· Cui mortu⁹ Sta ne timeas q2 ꝓpter te veni ut indicē tibi de ſtatu meo· Cōfortatus iuuenis verb ei⁹ ⁊ aīatus· cū interrogarē· vn̄ veniret vľ quid quereret: rn̄dit ille· In maximis penis ſū ꝓpter illđ tm̄: qđ tecū

cōmiſi pctm̄ Ignea.n.cathena
genitalia mea aſtrigit.q̄ ſuſpē
ſus torq̄oꝛ Cōfeſſio illa quam
fecim⁹ inuicē:nl mihi pfuit.qꝛ
nulla fuit. Et n̄ i extremis q̄quo
mō pctm̄ expliſſez.et nalit dā
nat⁹ fuiſſez. Cui cū iuuēis dixiſ
ſet:ē aliq̄d qđ poſſit vob pdeē
Rn̄dit ille. Si tu puēa plene
cōfeſſus fueis pctm̄ nrm̄:mihi
multū pderit. Sin autē eterna
pena te ſuſcipiet:ſicq̧ diſpuit
Territus iuuēis recēti viſione
cum facere vellet cōfeſſiōez ab
bati:nec poſſz ꝓpt abbis abſē
tiam:iterim diſtulit. Intercedē
te vero tpis dilacione.tioꝛ con
ceptus cepit tepeſcē ⁊ verēcun
dia creſcere.in tn̄tūq̧ ē erube
ſcētia vict⁹.ut cum abb veniſſz
nihil ei cōfiteretur. Abb vero n̄
imēoꝛ culpe ſibi confeſſe.cū ad
cōfeſſiōem nō veniret quē quoti
die expectauit.cogitauit dili
gētiſſiē.q̄lit male latētē ſalub
ter dephenderet. Precepitq̧ to
ti cōuentui.ſacerdotibꝫ.⁊ oꝛdi
nis inferioꝛis ſanis infirmis.vt
oms neſcō in q̄ ſolemnitate ad
mai⁹ altare coīcarēt. Viſum ē
ei.q neq̄q̄ accedere audēt re⁹
de culpa illa. Sedēſq̧ coꝛ alta
re reſpexit ad oꝛa ſinglo2 Ad
oleſcens vo hoc ꝓpter ſe factū
putans:⁊ ſi ſe ſbtraheret nota
ri timens:cum ceteris acceſſit.
Qui cū ꝓpinquaſſz altari tātus
eū horroꝛ inuaſit tantus timoꝛ
pculit:ut a pſumptuoſus veta
retur pcedere:⁊ oci⁹ cōpelleret
redire Demēſq̧ ad abbatem
fecit ei ſignum cōfeſſiōis. Qui
gaudēs ⁊ exultans.dicebat in
tra ſe. Eya. Certe cepim⁹ beſti
am inuenim⁹ pdā:iſte enim ē.
Et ſurgens intrauit cū eo capi
tulum Cuius iuuenis pedibus
proſtratus fecit de pctō cōfeſſi
onem.retulit viſionē:ſuſcepit
penitentiam. Sicq̧ per prudē
tiam medici denudatū ac ſanā
tum eſt vuln⁹ ſtolidi egroti.
Hec nob retulit dn̄s Heuard⁹
abb nr̄.rediens de caplo gn̄a
li. ¶ Nouicius. Magnum do
nū dei eſt:q hic moꝛtui viuos
hoꝛtātur ad cōfeſſionē ¶ Mo
nachus. Tm̄ bonū eſt cōfeſſio
ut eciam eo vtantur ſpūs moꝛ
tuoꝛuz. Sepius pcepi moꝛtu
os viuis appuiſſe in ſomnis.
⁊ ob que pctā detinerētur i pe
nis confeſſos fuiſſe:⁊ quibus
bn̄ficijs liberāri poſſent veracit
indicaſſe. Quod poſtea veraci
bꝫ ſignis pbatū ē. Silibꝫ ei ſi
milia congaudēt:qꝛ coꝛp⁹ doꝛ
mientis modicū diſtat a moꝛ
tuo.⁊ dū hō exterioꝛ quieſcat i
terioꝛ ſepe efficacius vigilat.

Nō ſemꝑ ſom̄ia ſunt vana· ſꝫ
nō nunꝙ̄ reuelacōnes dīne ſic
tēs de Joſeph ꝑiarcha· de Da
niele: de Joſeph ſponſo Marie·
⁊ de tribus magis· ¶ Nouiciꝰ
Vellē mihi aliquo demōſtrari
exemplo: ꝙ ſpiritus mortuoꝝ
ſpiritibus confiteantur viuo
rum· ¶ Ca·xxv

Iuuenis q̄dā in quadā domo
ordis noſtri ſuſceptus ē in no
uiciū· Modico elapſo tempoꝛē
idē nouiciꝰ grauit̄ infirmatus ad
extrema puenit· Nōdum enim
ſm̄ cōſuetudinē ordinis: ꝯfeſſi
onē gn̄alē fecerat abbī· q2 ab
ſēs erat· Quē cū expectaret cū
deſiderio magno: ⁊ ille nō veni
ret: confeſſus eſt priori q̄cūqꝫ
cōmiſerat· Sicqꝫ an̄ abbis ad
uentū diem clauſit extremum
Eadē nocte cum abb̄ in q̄dam
ſua grangia dormiret· ⁊ de obitu
nouicij nihil ꝓrſus ſciret ante
lectū abbis defuncti ſe ſpūs incli
nauit· ⁊ ut ſuā audire dignaret
tur cōfeſſionē: humilit̄ ſupplica
uit· Abbas iſte eē dr̄ ſcūs Hu
go abbas bone vall̄· q̄ iā inci
pit clareſcē miracul̄· Rn̄dente
eo nouicō· libent̄ te audiā· ille
oīa pccā ſua cōfeſſus ē ei eo or
dine ⁊ mō· quo cōfeſſus fuerat
priori· Cuiꝰ contricio tāta fuit·
ut eciā lacrime ex ocul̄ nouicij
ſe inclinātis ⁊ confitētis· cadere
viderētur ſup̄ pectus abbatis·
Cōfeſſiōe cōpleta· hec verba ꝓ
tulit· Nō inq̄t pat̄ cum bene
dicōne tua vado· q2 ſaluari non
potui· niſi feciſſē tibi cōfeſſionē
meā· Ad qđ verbū abbas euigi
lans expiri volēs vtꝝ viſio eēt
verā· vel ſicut ſepe euēit fantaſti
ca· cucullā ſupr̄ pectus ſuū pal
pauit· quā totā inuenit madi
dam· lacrimarūqꝫ ſtillicidijs ꝑ
fuſā ⁊ reſperſam Tunc ſatis am
mirās cū domū rediſſꝫ ⁊ priori
ſomniū recitaſſꝫ rn̄dit ille· Ve
ra fuit viſio: ⁊ veriſſiā cōfeſſio·

¶ Nouiciꝰ· Quid ē: ꝙ noui
cius dixit ſe nō poſſe liberari ſin
tali confeſſiōe: cū confeſſioꝫ de
bitā nō excluſerit ei tēpus: ſed
neceſſitas· Si contritus deceſſit
iā de ſaluandis erat· ſin autē nil
ei poſt mortē cōfeſſio ꝓfuit: q2
a mortuo q̄ non ſit perit cōfeſ
ſio· ¶ Monachus· Puto ꝙ deus
tm̄ verbis vel actis eiꝰ voluerit
oſtendere· q̄tum ei placeat debita
confeſſio· i· illa q̄ fit ꝓprio p̄la
to· Qꝫ autē ait nō potui ſaluari
ſic deinde intelligo id ē tā cito
de purgatorio ſic mō liberari De
hmōi collacōnibꝫ mortuoꝝ cū
viuis ſatis audies in· xij· diſt·
Nec te moueat ꝙ ſpūs hominū
electoꝝ dixi ꝯfeſſos fuiſſe pctā

ſua poſt mortē cū eciā ofeſſiōe
cīminū ſuoꝝ vſi fuiſſe maligni
ſpūs mērorent. Nouici9 Coꝝ
ofeſſiōe ꝫ audiē delector. Mo
nach9. Qd dictur9 ſū nō legi
ſed a viris religioſ audiui

Capitulū. xxvi.

Sacdos q̄dā cū tpe q̄dra
geſiāli i eccleſia ſua ſede
ret ⁊ ſibi omiſſoꝝ ofeſſiōes au
diret: alijs rcedētib9: atqꝫ alijs
accedētibus: int expectantes q̄
dā ſtabat q̄ tū ad appētiā cor
poris iuuēis ⁊ robuſt9: ofitēdi
tēp9 expectās Omnib9 expedi
tis ipē nouiſſim9 acceſſit: corā
ſacdote genua flexit ⁊ ad ofeſ
ſiōeꝫ os apuit. Qui tāta ⁊ enor
mia ofeſſus ē crīmia tā mlta hoi
cidia. furta blaphēias: piuria.
diſcordie ſemiāria: ⁊ alia hijs
ſilia: quoꝝ ſe auctorē: incento
reꝫ: ſiue ſuggeſtorē eē dicebat
vt ſacdos tā horrore q̄ tedio g̃
uat9 dicēt ad illū. Si mille eſ
ſes annoꝝ: nimis eēt tā g̃uia ⁊
tā multa te cōmiſiſſe pccā. Ad
qd vbū ille Rn̄dit. Ampli9 ſū
q̄ mille ānoꝝ. Tūc Ampli9 ē
ritus ſacdos ait. Quis ego es?
Rn̄dit ille Demon ego ſū: vn9
ex hijs q̄ cū lucifero ceciderunt
Pctā mea ex mima tibi pte ofeſ
ſus ſum ſi velles audiē reſidua
q̄ ſunt innūabilia: pat9 tibi cō

ſitei eēm. Sciens ſacerdos pec
catum dyaboli fore inſanabile
dixit. Quid tibi cōmune cū con
feſſiōe o dyabole? Rn̄dit demon
Stabā ex oppoito tui vidiqꝫ
pctōres ad te accedē ⁊ iuſtos
rediē: auſcultans valde dilige
ter q̄d illi dixerūt: q̄d ve eis re
ſponſum ſit a te ⁊ q̄ poſt g̃uia
pctā pmiſſa ſit eis indulgētia
vitaqꝫ eterna. Ego vero ſpraſ
idē conſeq̄: veni pctā mea ofite
ri. Sacerdos vero exemplo ſci
Martini dyabolo fiducialiter
rn̄dit. Si volueris vti conſilio
meo ⁊ agere pniaꝫ de pctis tu
is pure ſic hij quos hinc exi
re vidiſti: ſileꝫ idulgētiā cōſeq
ris. Rn̄t demon. Si tolerabilē m
iūxeris ſatiſfcōem: peto tibi.
Ego inq̄t ſacdos valde modicā
⁊ minorē hijs: q̄ an̄ te cōfeſſi ſūt
tibi iniūgā pniaꝫ. Vade ⁊ tribꝫ
vicibꝫ in die iacta te i t̃rā: ſicqꝫ
pſtrat9 dicas. Dn̄e de9 creator
me9 peccaui tibi ignoſce m̄. h°
ſolū° ſit pnīa tua. Cūqꝫ dyabo
l9 dicēt: n̄ poſſuꝫ hoc facē nimiſ
ē m̄ g̃ue. Rn̄t ſacdos. Qre in tā
modico g̃uais? No poſſuꝫ inq̄t
me i tm̄ hūiliaē ei. Aliud q̄cq̄d
iniūxeis libēs ſuſcipiā. Tunc in
dig̃tus ſacerdos ſ. ḃiūxit. O dy
abole ſi tāta ē cord tui ſupbia
ut nec vel nec poſſis te in tam

modico humiliare creatori tuo: recede a me: qꝛ nec hoc neqꝫ ī futuriam ab illo ꝯſeqris Ad quā vocē mox ille euanuit. ¶ Nouiciꝰ. Mirū ꝙ ſic ſe ſupbꝫ ille ſpūs humiliare potuit hoī: et nō creatori ¶ Mōchꝰ. Hoc ē qd dauid do dic̄ Supbia eoꝝ .i. demonū q̄ te oderūt: aſcēdit ſep. Vn̄ ſtatī in ſequēti pſalmo ſb dic̄ Cōfitebimur tibi deꝰ ꝯfitebimur Quaſi dicat. Nos hoīes ꝯfitebimur tibi corde: ꝯfitebimur ⁊ ore demones vō ipenitētes ſūt ¶ Nouitiꝰ. Cū pctōr hēat os et linguā ad loquēdū: ſufficit ei ꝙ pctā ſua ſcripto ꝯfiteatur? ¶ Mōchus. ¶ Ca. xxvij.

NOn videt̄ ſufficere. qꝛ ore ꝯfeſſio fit ad ſalutē Qui ſi ſcꝫ pctā ſua ore fuerit confeſſus: poſtea ſcripto ſe āpliꝰ ꝯfitēdē poterit: ſic penitētes: ⁊ ſic ſāctꝰ Augꝰ. feciſſe legit̄ in liº. ꝯfeſſiōn. Scolaris ille pariſienſ de quo ſup dcm̄ ē diſti. ij. ca. x. qꝛ ꝓpt nimiā ꝯpunctōem loq̄ nō poterat: defcm̄ illū ſcpto ſuppleuit ¶ Nouitiꝰ Quid ē ergo ꝙ in vita ſcī Iohis elepmonis legitur: mlr̄ quedā pctā ſua ſcripſiſſe: ⁊ ſigillata eidē ſcō tradidiſſe ⁊ ſine oīs ꝯfeſſiōe quā ſola ꝓhibuit verecūdia: indulgētiā ꝯſecutam fuiſſe? ¶ Mōchꝰ Simile aliqd legitur de Karolo ipatore in vita ſcī Egidij ſꝫ miracula nō ſūt i exēplū trahēda Hoc eciā ſcias ꝙ hmōi ſcpture auctētice nō ſūt. ¶ Nouiciꝰ. Item q̄ro: ſi confitēs confeſſori ꝓdere debeat pſonā: cū q̄ peccauit? ¶ Mōachꝰ Neqq̄. qꝛ penitētiaľ hoc ꝓhibet ¶ Nouicius. Quare ꝓhibꝫ? ¶ Monachꝰ. ꝓpt̄ diuſa. q̄ inde euenire poſſent mala. Tal' forte eēt ꝯfeſſor. q̄ pſonā ꝓditā ⁊ ꝑ pniāꝫ iā iuſtificatā deſpicēt vel aliqs ꝓpt̄ illiꝰ incōſtantiā. tētacōes incurrēt. ¶ Ca. xxviij

ADoleſcēs quidā infirmꝰ cū cuidā ſuo ꝯcanonico nōdū ſacerdoti ꝯpellēte neccitate confeſſus fuiſſꝫ ꝙ a quadaꝫ illectꝰ ſcīmoniali oſculatus fuiſſet eā interrogatus ē ſi rē hēret cū ea Rn̄dente eo nō ſꝫ illā libent̄ vidiſſꝫ ſatis me verb iuitās ad ꝯmixtiōeꝫ ipſā eciā pſonā expmēs confeſſor eandē pſonā ab illo tpe ſp in corde ſuo deſpexit: nec potuit eā tm̄ diligēa veneā ri ut an̄. Talē poſſꝫ ꝯfitēs ꝓdē pſonam: ut inter ipm ⁊ confeſſorē odiū ꝑpetuū naſcēt ¶ Nouitiꝰ Verbi cā ¶ Mōchꝰ Si dicerꝫ confitēs: dn̄e ego peccaui cū ſorore e filia vel ꝯcubia veſtra: puto vix poſſe fieri qui ille

turbaret᷑ Nouitius. De h° mi
hi dicas exēplū. ¶ Mōchus.
Sacerdos q̄dā i ¶ Ca. xxix.
Suſacia hūit cōcubinā
q̄uā adoleſcēs q̄dā cōcupiſcēs
cū eadē peccauit. In q̄dragesiā
v̄o ad eūdē ſacerdotē veniēs. cō
feſſus ē pctm̄. ſil᷑ ɋ pſonā. Nō
cū audiſſꝫ ſacdos. turbatus eſt
valde ɋ ab illi⁹ cū amoē abſtr̄
here volens. duri⁹ arguit pctm̄
aggrauauit. pn̄iamq̃ꝫ durā ni
mis iniūxit Rancor iſte ſine pi
cl'o fuit vn̄ iuectō tā aſpa pn̄a
tā dura. n̄ exp̄ palata perſona᷑.
Hec m̄ r̄tulit Theodricus ſuſa
tienſ mōch⁹ nr̄. q̄ vtrūq̃ꝫ nouit
ſacdotē viꝫ ɋ adoleſcentē. Nō
ergo p̄dere dꝫ ɔfitens perſonā
pc̄i cōſortēꝫ. cū tam ea q̄ pctm̄
ip̄m aggrauant. ɔfitei teneat᷑
¶ Nouici⁹ Vellem iſtrui. quō
dicere deberꝫ ¶ Mōch⁹ Hmōi
formam poſſꝫ ſuare. Dn̄e ego
peccaui cū legitīa cōcubīa filia
vel ſoroꝛe cuiuſdam cog̃ti. affi
nis. vel inimici mei. ſol᷑ peccatis
meis exigētibꝫ. ſiue ab illa īdu
ctus. ɋ in hūc modū de ceteris
pctis. ſiue carl'ia ſint. ſiue ſpū
alia. In hūc modū ɋ femīa di
cat Que tn̄ pctā ſic ɔmittunt᷑
ut vix exp̄m valeāt. n̄ cōfeſſoꝛ
de perſōa ītelligat. Nō in̄ mul
tū curādū ē ¶ Nouiti⁹ Quid ſi

duo cōn ſuū p̄latū ɔſpiraret. ɋ
vn⁹ illoꝝ p̄mā duct⁹. pctm̄ ſu
um eidē p̄lato ɔfiteret᷑ . deberꝫ
alterꝝ p̄dere. an nō᷑ ¶ Mona
ch⁹. Video ex oī parte pic'lm
Si nō p̄derꝫ pſonā. p̄latus pi
clitari poſſꝫ. ſi v̄o p̄deret. forte
ꝑpetuū illi odiū adūſus ɔſpiā
toꝛem ſuſcitaret. Audi exēplū
ad cautelā ſatis necāriū.
Abbas q̄dā de ¶ Ca. xxx
claustro in̄ bn̄ noto de q̄
dam vicō nōtus fuit. Per cu⁹
daꝫ mōchi ſui ɔfeſſiōeꝫ. cū itel
lexiſſꝫ h° aliū quēdam ſcīe dya
bolo īſtigante cepit cū occl'te
pſeq̄. tiens ab eo ī viſitacōe ac
cuſai. ɋ cū illū mittē vellꝫ ad q̄n
dā domū r̄motam neſcō q̄ p̄tē
dēs accuſacōis. ille bn̄ ɔſiderāſ
cāꝫ pſecucōis. r̄n̄t abbi. Dn̄e do
mū mea n̄ demerui. ſi vltis me
mittē ad mrēꝫ nrāꝫ. ibo. ſin aūt
viſitatoꝛē h̄ expectabo. bn̄ ſcie
bat. q̄ꝛ illuc eū n̄ mitterꝫ ne foꝛ
te detegēt. de q̄ tiebat. Hec m̄ r̄
lata ſūt a q̄daꝫ ſcīoē dom⁹ illi⁹
ī q̄ ɔtīgert. Si abbs iſte tā du
re pſecut⁹ ē hoīeꝫ īnocētē. quō
pſeq̄ h̄ret cōſpiātoꝛē᷑ Cernis
q̄lit᷑ vtq̃ꝫ piclitatus ſit. abb̄ p
ſeq̄n̄do mōchus g̃uiſſimis tēta
cōnibꝫ laborādo. ¶ Nouitius.
Licet in aliquo caſu confiten
ti p̄dere perſonam alterius᷑

¶ Mōch9. De hoc a me ſeq̄ſi
tus mgr̄ Hermān9 decan9 Bū
nenſ vir lr̄ature magne: rn̄dit
Si talꝭ pſona fueit de q̄ ɔſtet
ɔfitēti. q̄ pc̄tm̄ cōe cōfiteri no
luerit: bn̄ eā ꝑdere dʒ: ne tacēdo
pc̄at. de hoc ēm retulit exēplum
vtile ſatis. ¶ Ca. xxxi

1205 Dum eēm inq̄t plebanus
apō ſcm̄ puu Martinū i
Coloīa q̄dā ex ꝓrochiāīs me
is vir honeſt9: cū die q̄dā cui9
dā cōciuis ⁊ amici ſui domū ſo
lus intraſſʒ ⁊ vxorē illi9 ſolā in
grdib; ſolarij repiſſʒ: āplexib;
atq; oſculꝭ ipīus ad libidīnē iſtā
matus: cū ea cōtr̄ ꝓpoitū pecca
uit. Mox ad me q̄ſi hauſto ve
neno currēs: de fonte ɔfeſſīōis
bibit: venenū expuit: pn̄īaʒ ſu
ſcepit: ⁊ adiecit. Dn̄e ego pſo
nā vobis exp̄mā. ſcia turpis ē.
⁊ multos corrūpit ⁊ c̄tuʒ m̄ ē.
q̄ pc̄tm̄ illud minime ɔfitebitꝛ
Tpe vero q̄ ð r̄ geſtī ē veniēs illa
magis ex cōſuetudīe. q̄ ex aliq̄
cōtricōe. pc̄tā q̄dā minima ac
quotidiana mihi cōfitēs adul
teriūq; oīno ſb̄ticēs. Ego nō
imēor pc̄ti mihi cōfeſſi: cuʒ nol
lē eā confundere. neq; cōfitētem
ꝑdere: dixi. Dn̄a ite mō ⁊ cras
reūtimī: iteriq; dicite tres orō
nes dn̄icas. q̄tus de9 illumina
re dignetꝛ cor vr̄m vt digne ac
plene cōfiteri poſſitis pc̄tā vr̄ā
Illa vadēs ⁊ in craſtino rediēſ
nil adiecit ſed tm̄ pc̄tā pri9 ɔfeſ
ſa replicauit. Quā cū ſcdō iuſ
ſiſſeʒ abire: eaſdēq; orōnes q̄s
p̄us repetē. illa nō ſine ſuſpicō
ne diſceſſit. ⁊ ſequēti die reūſa
Audiēte quodā clerico cogna
to ſuo. quē ſecū adduxeāt. ī hec
vba ꝓrupit. Ecce dn̄s iſte: me
digito demrāns. adultīa mihi
imponit. ego dn̄o epō conq̄rar
de illo. Cunq; verb illius ſatis
eēm iniuriatus. nec tn̄ motus.
ſol9 ſoli cū mlꝭta modeſtia dixi
Bō dn̄a quaē pc̄tā vr̄a abſcon
ditis ⁊ quaē negatis q̄ð mō di
citis. nunq̄d nō cōmiſiſtis ad
ulteriū in tali loco. ⁊ cū tali vi
roꝭ Illa itelligēs crimē me nō
latē. tandē ad ſe reūſa ſatis hu
militꝛ rn̄dit. dn̄e verꝝ eſt: ego cū
tali viro adulteriuʒ cōmiſi. pa
ta ſū pn̄īaʒ ſuſcipe: ⁊ de ceto ca
ſte viuē. Sicq; fcm̄ eſt: ut que
peccatrix venerat. plebani indu
ſtria iuſtificata rediret. Si nō
fuiſſʒ a cōfitēte ꝑdita. forte nō
eſſʒ iuſtificata. ¶ Nouici9 Si
nō licet cōfitenti pſonā pc̄ti cō
ſortē. n̄ in tali vlꝭ in ſili caſu ꝑde
re. q̄d ſentis de cōfeſſoreꝭ Licet
illi in aliquo caſu pc̄tā confitē
ciū. ſiue pſōas ipſas cōfitētes
ꝑdereꝭ ¶ Mōach9. Pc̄tā q̄dē

ↄfitētū ī multis caſib; ꝓdē po
terit:tacitis ꝑſōis Ipaſ vͦ ꝑſo
nas ꝓdē ñ d;:ñ ī vno caſu:quē
īfra hͦ qñquenū dñs Innocē
cius ꝑp· tali mō determīauit
In domo qdā Ci ¶ Ca.xxxij.
ſterciens ordis mōch9 qdā ſi
ne ordiē celebrūit. Hͦ cū die q
dā abbi ſuo retuliſſ; i ↄfeſſiōe
nec tñ ceſſare vell; a tāta ꝑſup
tiōe:abb dolēs ac lacrmās:ut a
blaſphēia tā mag deſiſtēt miſe
rū rogauit:mōuit:⁊ pcepit:ſ;
nō ꝑfecit Ille vͦ tiens notai ſi
ceſſar;:celebrūit ut pͦ9 i ſeqnti
ca·gnali abb idē ꝓpoſuit caſu;
eūdē Introgās qͥ faciēd foꝛ; cō
feſſoi ſi forte tale qd in aliq do
mo emergēt Cūq; dñs Ciſter
ciens ſiue ceteri abbes:ſup hoc
nl auderēt diffinīe:caſū ſcripſe
rūt Innocēcio ꝑpe. Qui duo caſ
cardiāles viroſq; lrātos:caſu;
eis ꝓpoſuit:⁊ qd de hoc ſētirēt
a ſingul reqſiuit. Oib; pene in
hoc ↄſeciētib;:qꝛ ↄfeſſio nō eſſ;
ꝓdēda:rūt Ego dico cōfeſſiō;
in tli articlo eē ꝓdēdā:qꝛ talis
ↄfeſſio ñ ē cōfeſſio:ſ; blaſphēia
nec d; cōfeſſoꝛ blaſphēiā tāta;
ac inſaniā celare:p quā piclm
incūbē poteit toti ecc̄ie. Et pla
cuit ſnīa oib; Deꝑhitq; ſeqnti
āno caplo:qd a ſe fiāt determīa
tū:⁊ a cardinalib; approbatū

Nec dēs dubitare:qñ ↄfeſſoēs
mlt tū torqant:cū tle qd audi
erint:qd ſoli portare nō pñt.

¶ Capitulum.xxxiij.

NOn eſt diu:qꝛ monach9
qdam pctm quoddā g
uiſſimū cōfeſſus ē pori ſuo ſed
cui9 fuit gnis idem pctm igno
ro. Que cū p oꝛ ſm cōſuetudīe;
remittē vell; ad abbem:nō ac
qeuit. Prioꝛ vo cū pōdus audi
ti pcti ſol9 pōtare neqret:⁊ mō
chus eius ↄſilio min9 acqeſce
r;:ex nimia ai meſtitia corpore
tabeſcē cepit. Intelligēs hoc p
ſpm ſcm frat Symon de alna
cōuſus bn mihi notus:dixit p
ori. dñe qd hētis:ut qd ſic mce
ſtitis? Rndēte illo:triſtis ſum:
ait Simō. Nolite turbai. Cā;
triſtitie vrē bn noui in breui do
min9 vos cōſolabit. Accedēſq;
ad mōchū dixit. Quare non
cōfiteris pctm tuu; abbi tuo?
Deus mihi reuelauit illud.⁊ ſi
nō fueris cōfeſſus debito mō:
ego te pdam. Ille cōuiſi ſācti
tatē nō ignoras:magis ex tio
re qꝫ ex deuocōe peccatū abba
ti confeſſus eſt:⁊ p oꝛ ab angu
ſtia libatus ē ¶ Nouicius Vi
detur mihi vir iſte ſpm habere
ꝓphie. ¶ Mōchus. Reuea h;
ſpm ꝓphie:ſi tñ adhuc viuit.
ſicut ex ſequentib; cognoſces.

de hoc li. leg. Aurea ... in Hugone de petra ponte. c. 124

Notarius q̄dā Rōne curie
cū eundē frēz ſymōem ex mlͭto
rū relacōne didiciſſ ſpūm brē
ꝓphie: deſiderio videndi cū ab vr
be venit in Alna mōſteriū: volēſ
illo pn̄te pctā ſua cōfiteri: ſpe
rās ab eo corrigi: ſi aliq̄d omit
teret: ammirari ſi min9 plene di
ceret. Quē cū nō inueniſſ in ab
bacia ductus ē in grangiā eiuſ
dē cenobij q̄ celemes vocatur: i
q̄ua ille mgr̄ erat. Quē mox vt
frat̄ Simō reſpexit. cām aduē
tus ei9 intellexit: ⁊ ait. Dn̄e ex
pectate me hic. ego. n. ibo ꝑ ne
gocō domus mee ad talē locū
⁊ cū rediero paratus vob̄ ero ad
omnē vrām volūtatē. Iuit: ⁊ r̄
dijt. ⁊ cū a clerici ore didiciſſ.
qd̄ tn̄ non ignorauit. miſit ad
mōſteriū petēs ſibi trāſmitti cō
feſſorē diſcretū. Cui cum pn̄te
conuſo idē clericus pctā ſua ſa
tis deuote confitētur. ⁊ in diuſ
locis aliqua ꝑ obliuiōem trāſi
liret. q̄dam eciā ꝓpter erubeſcē
tiam min9 integr̄lit̄ cū ſuis cir
cūſtancijs exp̄mēt. interrūpēs
eius confeſſiōez iā dcūs Simō
ait. Quare hec ⁊ hec pctā ſb̄ti
cetis? Iſta i tli etate omiſiſtis:
⁊ illa: ⁊ illa in tali loco ex leui
tate nlla ex ncātate feciſtis vbi
q3 euz corrigens. Ita ut valde
miraētur: ⁊ cum regina auſtri
media ꝑtem grē eius nō audiſ
ſe fatētur. Rediēs vero ad vrbē
cum gaudio magno ꝑ totā cu
riā in tātū ſuuz ꝓphetam mḡnifi
cauit: ut dn̄s Innocēci9 pp̄. ad
conciliū ſuū generale illū voca
ret. vocatūq3 de plrib3 interroga
ret. a quo tā ipē q̄ ceteri cardi
nales didicerūt expimento: q̄
ſpū pollēt ꝓphetico. Hec mihi r̄
tulit btē mēorie walter9 de bir
bach mōchus in Hēmērode.
qui ei familiariſſim9 fuit. ⁊ pl̄a
de illo recitaē cōſueuit. Alio
tempe videns qn̄dā mlierclā
peccatricē hortabatur ad cōfeſ
ſionē dicēs. Confitē me audiē
te. Qd̄ cum feciſſ non ſinebat
eā aliq̄d per obliuionē. ſiue p
erubeſcētiā ſupp̄mē. vbiq3 eius
corrigēs confeſſiōez. ſicut ſup̄
dcm̄ eſt de clerico Rōno. ac ſi
illā peccaſſe vidiſſ. Nouici
us. Cōſidero in iſto viro q̄ cuiſ
ſe ſpm̄ Heliſei. q̄ corpe abſens
⁊ ſpū pn̄s peccātem Iezi corri
puit. Monach9 Nō alius
ſpūs opatur in iuſtiſ veteris te
ſtamenti. atq3 alius in ſcīs grē
ſed idē diuidēs ſingul̄ ꝑut vult
Nouicius Si noſti adhuc
aliqua de hoc conuſo: p̄cor ut
ediſſeras mihi quia magis vi
detur miraclōſū occlta cordi
um noſſe: ⁊ cogitacōnū ſecreta

reuelare: q̄ mortuos ſuſcitare
Monchus. Ver̄ quidē dicis
q̄ ſcire interiora hoīs ſolius
ē dei. vn̄ apl̄s. Quis ſcit hoīm̄
q̄ ſūt hoīs: n̄ ſpūs hoīs q̄ in ipō
ē. Sol9 h̄ excludit ſpūs dn̄i9
q̄ vbiq̄ ē: ⁊ iplet oīa ⁊ cui ipē
voluerit reuelare. De illo q̄
dn̄s Cōradus nūc ep̄s portuē
ſis cardial̄: nouicius fuit in vi
lario: otigit frēm ſymōem cum
waltero mōcho nūc abbe Vi
lariēſe: ⁊ alijs q̄buſdā mōchiſ
atq̄ ouerſ ordis nr̄i i q̄dā eccia
ſcl̄ari miſſam audire. Infra ca
nonē vo eiuſdē miſſe vidit idē
ſymō ſpm̄ iā dc̄i Cōradi corpe
ſatis a ſe remoti corā ſe ſtare: ⁊
coronā aureā in capite geſtaē
Vidit ⁊ cogitacōes cord̄ eius
atq̄ orōnes: in q̄b; tūc v̄ſabaē
in vilario. Finita miſſa. ſecrete
locutus ē waltero dicēs. Cū vi
deritis nōnū Cōradū nouiciū
Vilariēſē. dicite ei ut caueat ſi
bi. q̄ hmōi tētacōes pacietur
hoc āno. Tales. n. cogitacōes
taleſq̄ orōnes iā hūit in miſſa
⁊ ſciatis q̄ magna pſona erit
in ordiē. Poſtea cū idē walter9
vidiſſ; nouiciū: cepit p amba
ges illum interrogaē: quid in
fra miſſas ſoleret orare. Quid
ve cogitare. Reſpondente illo.
ſic ⁊ ſic orare cōſueui: adiecit.

Rogo eciam ut dicatis mihi. q̄
fuerit oracō. qual̄ ve cogitacō
vr̄a die illa dn̄ica infra miſſam
Cui cum dicer; nouici9: cur tā
diligent̄ inueſtigatis de cogita
cōib; meis. Rn̄dit. Dicite mi
hi qd̄ quero ⁊ ego vobis p9 ea
cauſam exponam. Tūc recitaē
ei nouitius per ordinē. q̄d ora
uerit vel cogitauerit infra miſſā
illam in magnū cum vertit ſtu
porē. q̄ nec in vno verbo diſcre
pauit a verbis fratris Symo
nis. Mox ei inſinuās. quid de
illo viderit. ſimul ⁊ modum tē
tationis monuit ut cautus eēt
ne forte ſub ſpē boni a dyabo
lo deciperetur. Mira res. Cum ſa
tis idem nouitius admonitus
ſatiſq̄ p̄munitus eēt. non tam̄
euadere potuit temtationē pre
dictam quin ſatis ab illa eodē
anno vexaretur. Q̄m ſublimis
perſona factus ſit poſtea. non
ſolum in ordine. ſed ⁊ in eccl̄a
nouimus omnes. Primo prior
factus eſt in Vilario. ⁊ deinde
ibidem electus eſt in abbatem
poſtea in abbatē Clareuallis.
deinde p̄motus in abbatem Ci
ſterciēſē. Nec in illo gradu ſta
re potuit. ſed a domino hōrio
papa vocatus eſt in cardinalē
⁊ epūm portuenſē. Quid ad
huc de illo futur̄ ſit ignoram9

¶ Die q̄dam cum idē Simon
in choro Vilarienſi ſtar; inter
ceteros conuerſos: conuerſus q̄dā
Euergildus noīe: frat̄ carnal̄
btē meoīe Vlrici eiuſdē dom⁹
mōchi ex oppoſito eius ſtans
cepit in eo ſcādaliſari: et dicere
in corde ſuo. Non videtur mihi
tal̄ eē conuerſus iſte. ſicut ab oī
bus p̄dicatur. neq; ea que dic̄
ſpū p̄dicere ꝓphetico: ſed tm̄ cō
iiciendo. et cepit eum deſpicere
Mox finita hoā. aſſumpto Vl
rico mōacho. cepit ei p ordinē
replicaē: que ille tractauerāt in
corde ſuo dicēs. Monete frēm
veſtꝝ ne de cetero tā inſipient̄
grām dei in aliis iudicet: ne for
te ex hoc vindcām ſeciat. Quod
cū feciſſ;: expauit Euergildus
diſcens experimēto: qḋ aliis nar
rātibus credē nō potuit de illo
Hoꝝ autē; que dcā ſūt. teſtis
eſt dn̄s walterus abb̄ Vilari
enſ: cui⁹ ſupius feci mencōem
a cuius ea ore audiui ¶ Noui
cius. Stupenda ſunt q̄ dicis.
218. ¶ Monach⁹. Vix elapſi ſūt
anni q̄tuor. q̄ dn̄s Simō nūc
abbas Fomacenſ. tūc p̄or ibi
de: locum nrm̄ viſitans: eūdē ve
nerabilem cōuerſū ſecū; duxit.
nec tn̄ ut eſtimo: ipſo cōuerſo
petente: q̄ diu apud nos fuit:
quis eſſ; dicere noluit. Cui q̄
dam ſecreta apḋ nos correctiō
ne digna dīmitus ſunt reuelata
q̄ recedēs ipē cuidā ſeniorū no
ſtroꝝ indicauit: et ipē nobis:
q̄ poſtea vera eē cōperim⁹ Eodē
tpe veniens Coloniā;: cum in 1218.
mōaſterio ſācte dei genitricis Capitolinas
ad orōem ſtar;: ſororeſq; pſal intelligit
lere audiret: ingemiſcēs ait Heu Gelenius
q̄ in omni collegio hāꝝ ſcīmo ego Hortū
nialiū: nec vna eſt de adultis q̄ Maria eius
caritatē; hēat. i. q̄ ſit ſine pctō ordinis
mortali. Hoc cū poſſe noſſe p potius illgo.
ſpm̄ p̄ſcientie: nō ſolum ex p̄ce
dētibus. ſ; et ex ſbſequentibus
cognoſcēs ¶ Deſcēdens cū pre
dicto Simōe p̄ore frater Sy
mon. ad ptes inferiores: ſil̄ ve
nerūt ad dn̄am Methildā de
Sunthuſē matronā valde ho
neſtā; ac deuotā;. que diu illū
deſiderauerat vidē. eo q̄ multa
audiſſ; de eo. Sedēſq; iux̄ eā
p interp̄tē; cogitacōes cordis
eius ei ṙuelauit. ita ut pluimū
mirarer̄ tantā in hōie grā;. Hec
ab eiuſdem matrone ore audi
ui. Vere inquit dn̄e ipſe mihi
dixit quecūq; cogitaui. Anno 1221.
preterito. cum dn̄s Engelb̄tus
archiepūs colonienſ decanum
Hermannū et Godeſcalcū ei⁹
cōcanoīcū duxiſſ; ad curiā; ro
manam p abſolucōne crucis.
et inueniſſet eūdē; ſymonem in

quadā ḡgregia ſuſcitati ſunt ab
eo: de pceſſu negocij. Sic eis
euenit: ita de eis pphauit. Nun
cij inqt epi pax in curia pficiet
mōchꝰ bn̄ negociū ſuū expedi
et. Vtrūqꝫ rei exitus cōproba
uit. Nā illi impfcō negocō reū
ſi ſunt mōchꝰ vō nr̄ quē cū eiſ
miſimꝰ: ibi optinuit qḋ voluit.
Sūt adhuc alia mlᵗa magna
ouſi hꝰ opa: q̄ ad meā noticiā
nō puenerūt. Ex qb; tn̄ qdam
audiui: q̄ ſcribere nolui: eoqꝫ re
lata minꝰ bn̄ retinueri. Saciꝰ
duxi eciā vcā ſbticē: qꝫ falſa ſcri
bere. ¶ Nouitiꝰ. Miror ſi vir
talꝭ ac tātus aliqs ptulerit tēta
cōnes. ¶ Mōchꝰ. Sic audi
ui a qdā eiꝰ failiare ita eū vexa
bat a forte adhuc vexare non
ceſſat ſpūs fornicaciōis p incē
tiua carnis: ut dicē poſſit cum
aplō. Ne magnitudo reuelacō
nū extollat me: datus eſt m̄ ſti
mulꝰ carnis mee: āgelꝰ ſatha
ne q̄ me colaphizet. Dicitᵘ tam̄
adhuc corpe eē vgo. A pueri
cia .n. in alna nutritus: pecora
eiuſdā mōſterij pauit. Deinde
fcūs conuſus adeo pfecit: ut cu
iuſdā grāgie mgr̄ efficeretur.
Qui bn̄ ac fidelitᵉ amiſtr̄s exti
ora: ſic bonus ac fidelꝭ diſpenſa
tor dō meruit interiora. ¶ Noui
cius. Vtinā hr̄ēt ōnes cōfeſſo
res conuſi huius ſpm̄: qꝛ tunc
cōfitētes nullū eis: ſiue p erube
ſcētiā. ſiue p ignorātiā poſſent
ſubtrahē pctm̄. ¶ Mōchus.
Licꝫ mlᵗis ofeſſoib; deſit ſpūs
pphie: ineſt tn̄ pluris ſpūs ſa
piētie atꝫ prudētie p quē defcūſ
illie ſuppleatur. ¶ Nouitiꝰ. Dic
q̄ſo: pdeſt aliquē pctā confite
ri: retenta voluntate peccādiꝭ
¶ Mōachus. ¶ Ca. xxxiiij.

Modicū pdeſt. Quia deus
nō pijcit iniqtatē niſi cō
pus malā pijciat voluntatem.
Qua piecta: ſeqᵗur qḋ dicit p
pheta Micheas. Deponet oms
iniqtates nr̄as a pijciet in pfū
dū maris ōnia pctā nr̄a. Iube
mur .n. p aliū pphaꝫ ſcꝫ: longe
pijcē iniqtates nr̄as n̄ iux nos
ponē. ſic illi faciunt qui an̄ pa
ſcha pctā ſua p confeſſiōe; ut
eis videtur deponūt: a mox p
octauā r̄ſumunt. lōge inquit
pijcite iniqtates veſtras. ¶ No
uicius. Eſt ne melius ſic cōfite
ri. qꝫ omīo tacere. ¶ Mōchuſ
Melius .i. vtilius ē cū volunta
te iterꝫ peccādi cōfiteri: qꝫ tace
re. ¶ Nouitiꝰ. Qre. ¶ Mōa
chus. Quia pctōr in cōfeſſiōe
a cōfeſſoē p penā q̄ pctō detur
terretᵘ. amōetur. a inſtruitur
a fit nōnūqꝫ. ut taꝫ verbꝭ qꝫ exē
plis ab illo edoctꝰ ad ſe reuŕtatᵘ

⁊ de ſua peruerſa voluntate cō
teratur. Et ſi confeſſor iuſtus
eſt ⁊ p confitente orat: deus
aliquando illum pro meritis
eius illuminat. Vides quātus
ſit fructus in confeſſiōe. ¶ No
uicius. Video ⁊ gaudeo: atqꝫ
de hiis exempla requiro. ¶ Mo
nachus. Et quis a confeſſore
territus peccandi voluntatem
deſerat: exemplū hoc te doceat.

¶ Capitulum. xxxv.

Quidam veniens ad con
feſſionem cuidam ſacer
doti diſcreto: confeſſus ē illi pec
cata quedā criminalia. Admo
nitus ab eo ut peccata confeſſa
deſereret: deſerta defleret: ⁊ de re
liquo emendaci⁹ viueret. Rn̄
dit. Confiteri poſſum: ſꝫ peccata
dimittere non poſſum. Sacer
dos hoc audito penitentiā illi i
iungere recuſauit. Oblatus ē
ei ab eo numm⁹. Quem quidē
ſacerdos recepit ſed in receden
tis terga eūdem cum clamore
proiecit dicēs. Pecunia tua te
cum ſit in perdicōnem. Ille vo
tam de verbo q̄ de facto ſui con
feſſoris territus: ī craſtino redi
it ⁊ confeſſionem iterauit: peni
tentiam cōdignam ſuſcepit et
egit. Vides nūc q̄tum valeat
prudentia cōfeſſoris. Si ī pru
dens confitens tali modo non
fuiſſꝫ territ⁹: fortaſſis nec eſſꝫ
iuſtificatus. ¶ Audi aliud exē
plum: q̄tum cōfitentibus pro
ſit conſilium bonum.

¶ Capitulum. xxxvi

In monaſterio ſancti Pantha
leonis in Colonia abbas qui
dam fuit fratrē habens eiuſdē
ciuitatis cōciuē: quem carnali
ter diligens: ſepe pecuniā mōa
ſterii illi occulte largiebatur.
Quā proprie ſubſtantie admi
ſcēs ⁊ in ea negocians: quocū
qꝫ perrexit ſemper cum damno
rediit. Factaqꝫ eſt ei licet nō ad
uertere monaſterii pecunia: tā
q̄ ignis ⁊ ſubſtantia propria
quaſi ſtipula. Et cum eſſꝫ ī mer
cacōibus ſatis gnarus: atqꝫ
circūſpectior ceteris ſuis ſoda
libus: illorum proſperitatē ſu
umqꝫ diſpendiū mirari nō ſuf
ficiebat. Compaſſus eius infe
licitati abbas: cum ſemp ei da
ret ille nō proficeret: ymo ſem
per minus haberet: tandem ad
paupertatem deuenit. Cui ab
bas. Quid eſt frater qd̄ agis.
Quare tam viliter cōſumis ſb
ſtantiam tuam ad confuſiōem
tuam atqꝫ meā. Reſpondit il
le. Valde p̄ce viuo. mercatum
meū diligentiſſime cuſtodio ⁊
quid ſit quod circa me agitur
penitus ignoro. Tandem in ſe

reuerſus venit ad ſacerdotē⁊: ei
ōnia circa ſe geſta apiens p cō
feſſiōem. Cui dixit ſacerdos.
Vtere conſilijs meis: ⁊ cito di
ues eris. Pecunia fratris tui fur
tum eſt: ⁊ ipſa ſubſtantiam tu
am deuorauit. De cetero nihil
recipias ab eo ⁊ de modico qđ
adhuc ſupeſt negociare. Vide
biſq; manū domini ſuper te bo
nam. Quicq̄d autē lucratus
fueris: medietatē fratri tuo red
des: de reliquo tu viues. ⁊ hoc
tā diu facias donec ōnem pecu
niam monaſterij tibi datam il
li reſtituas. Mira clemētia dei
Obediens hō confeſſoris ſui cō
ſilio in breui adeo ditatus eſt.
ut ⁊ ipſe abundaret. ⁊ fratri
recepta reſtitueret. Cui cū ab
bas diceret vn̄ tibi iſte diuicie
frater. Rn̄dit. Qm̄ diu ſubſtā
tiam fratꝝ tuoꝝ recepi: ſemper
pauper ⁊ miſer fui: ⁊ tu grauit̄
peccaſti nō tua mihi largiēdo:
ego vero aliena recipiēdo. Ex q̄
enim de hijs penitui ⁊ furtū ab
horrui. benedicēte domino abū
daui. Ecce q̄tum valeat conſi
lium bonum in confeſſiōe. Si
milit̄ aliq̄d legitur in vitaſpa
tꝝ. Dicā tibi adhuc exēplū qđ
m̄ retulit Hermān⁹ decan⁹ bū
nenſ. aſſerēs ſe audiſſe a ſacdo
te cui cōtigit. Ca. xxxvij.

Dvo ciues Colonienſes
inter cetera ſua peccata cō
feſſi ſunt duo peccatoꝝ genera
que quidē in ſe valde ſunt mag
na: licet ꝓpter vſum mercatori
bus maxime pua videantur ⁊ q̄
ſi nulla mendaciū ſc; atq; piu
riū. Dn̄e inquiunt pene nihil poſ
ſumus emere nihil vendere: ni
ſi oporteat nos mentiri iurare:
⁊ ſepe piurare. Quibus cū dice
ret pleban⁹ peccata iſta valde
ſūt grauia: ⁊ a ſaluatore ꝓhibi
ta: ipſo dicente. Sit ſermo ve
ſter eſt eſt. nō nō. Rn̄derunt.
Nō poſſumus hoc preceptum
in negacōnibus noſtris cuſto
dire. Ait ſacerdos. Obtimini cō
ſilio meo: ⁊ bene cedet vobis.
Nolite mentiri: nolite iurare
ſicut mercatū veſtꝝ daē vultis
ſic eū laudate. Et ꝓmiſerūt ei.
q; tētare vellēt vno āno. Hoc
enī petiuit. Impediente eos ſa
thana: q̄ ſemp ſaluti humane
aduſatur. pene nl āno illo ven
dere potuerūt. Reuerſiq; anno
euoluto ad ſuū plebanū dixe
runt. Obediētia hui⁹ anni mlt
tu; fuit nobis damnoſa. hoies
a nobis defluūt. nec aliqđ ſine
iuramento vendere poſſumus.
Tūc ſacerdos. Nolite timē. q;
temtacō eſt fixum tenete i cor
de veſtro. q; nulla aduerſitas.

nulla vos paupertas a tali ꝓpo
ſito auertat: ⁊ dominus vobis
bn̄dic₄ Promiſerūtq₄ ei domio
inſpirāte: quia cuſtodire vellēt
eius cōſiliū: diuinū preceptum
per omnes dies vite ſue: eciā ſi
oporter₄ eos mendicare Miā
res. Statim dominꝰ immiſſa₄
oppreſcuit temptacōem: ⁊ ceperunt
eos homies plꝰ ꝙ ceteros mer
catores frequentare. Factiq₄
ſunt in breui diuites: ita ut miā
rentur. Et reuerſi ad ſuu₄ cōfeſ
ſorem gratias egerūt: eo ꝙ per
eius ſalubre cōſilium: a tā gra
uib₄ peccatis forēt exonerati: ⁊
foris in reb₄ ditati. Nouiciꝰ
Hmōi exempla pdicari deberēt
in ecc̄ijs mercatoribus: forte ex
paueſcerent de pecunijs male
cōquiſitis negociari: et in ſuis
vendicōnibus iurare vel menti
ri. Monachus. Verū dicis
Nouicius. Nūc audire dele
ctat: ꝙ quidā peccatores meri
tis ſui confeſſoris iuſtificentur

Capitulum. xxxviij.

In vita ſancti Malachie hilb
menſ epi: qui nr̄is fuit tempi
bus: beatus Bernardꝰ abbas
Clareuall' ſcribit mlierē₄ quā
dam ita fuiſſe iracundā: ut ani
mi eius furorē nō vicini. nō og
nati. nec quidē ipi filij eius poſ
ſent ſuſtinere ad ſāctu₄ Mala
chiam illā ducentes: ⁊ q̄rimo
niā de ea faciētes ut eius miſere
retur deꝑcantur. Hortatur vir
ſanctus miſeram ad cōfeſſiōe₄
Paret illa: iniūgit pn̄iam: orat
deum ut impatiēti tribuat paci
entiā. Et ecce facta ē ſuper eam
mutacō dextere excelſi. Tantā
ab illa hoā patiētiam ⁊ trāquil
litatem ꝓpter cōfeſſoris ſui me
rita dominꝰ illi tribuit. ut que
prius ōnes exaſpare ſolita fuit
null' dampnis ſiue contumelijs
deinceps turbari poſſ₄ Item ꝙ
q̄da₄ ex ſola di miſcdia in ꝯfeſ
ſiōe cōterātur. dictum ē in ſecū
da diſtīnc'. cap. ij. de monacho
apoſtata. qui duo milia anno
rū elegit in purgatorio. No
uicius. Puto ꝙ multū deteſte
tur in ſacerdotibus auariciam
dominus. Monachus.

Capitulum. xxxix.

De hoc nō meā. ſed ipſius
domini ſentētia₄ audias
p os Iheremie ꝓphete. Extendā
inquit manus meas ſup habi
tatores terre. a minimo vſq₄ ad
maxi₄: oēs ſtudēt auaricie. ⁊ a ꝓ
pheta vſq₄ ad ſacerdotē. oīs
faciūt dolum. Ite₄ p Ezechiele₄
Propt' pugillū ordei ⁊ fragmē
panis violabant me ad ꝑpl'm
meu₄ ut interficiant aīas que
nō moriūtur ⁊ viuificāt q̄ nō

viuunt ¶ Nouitiꝰ. Sicut au
diui quidam cõfeſſores ꝑ vno
gallinatio ⁊ vini ſextario: mul
toꝝ penã pctoꝝ vel rlaxant vel
diſſimulãt. ¶ Mõchus Ideir
co eis per Oſee dicitur. Pctã po
puli mei comederũt. Et hoc ſci
as ꝙ nõ ſoluꝫ viciũ auaricie: ſꝫ
eciã viciũ luxurie in ſacerdotibꝫ
repͥhendat dñs dicẽs p ꝓpħaꝫ
Vaccas bethauẽ coluerũt ha
bitatores ſamarie. Samaria i
terpͥtatꝰ cuſtodia. hĩtatores ſa
maie ſacerdotes ſunt q̃ ſep i ſui
⁊ alioꝝ ſibi omiſſoꝝ cuſtodia
manere dñt. Hij vaccas betha
uen colũt: dũ luxurioſe viuunt
hoꝝ domꝰ inutilꝰ eſt: qꝛ hoc be
thauen iterpͥtatur: vacce q̃ ãi
malia ſũt laſciua luxuriã deſig
nãt: ſiue ipas ſacerdotũ cõcubi
nas: q̃s heu multi hodie ſine ti
more colunt. Q̃nta mala mali
ſacẽdotes deũ nõ timẽtes faciũt
in cõfeſſiõibꝫ plĩmis exẽplis ti
bi poſſeꝫ oñdere. ſꝫ pcendũ ẽ or
dini pcẽdum ſexui. pcẽdũ religi
oni. Vnũ tñ tibi dicaꝫ ex remo
to: qð q̃dam mihi ſacerdos re
citauit. ¶ Cap. xl.

Matrona q̃daꝫ diues ⁊ ho
neſta pctã q̃dam cõmiſerat tã
inhõeſta: ut nulli ea cõfiteri poſ
ſet ſacerdoti ꝑ verecũdia. Die q̃
dam infantẽ recipiens deſtitutũ
leuauit ⁊ loco filij illũ nutriẽs
lris imbui fecit: atqꝫ in ſacerdo
tẽ ordinari. Tunc demũ fiduci
am ſumẽs de exhibita caritate:
cõfeſſa eſt ei pctã diu latentia
Quibus auditis ſtultus ille i
memor impenſi bñficij: ex hoc
ſumẽs audaciã. qꝛ ſi qð petrꝫ
negaret: minaretꝰ ſe eius vicia
debere ꝓpalare: cepit illã ad cõ
ſenſum ſue libidinis ſolicitarẽ.
Cuiꝰ verba cũ femina iã iuſtifi
cata abhorrerꝫ ⁊ ille cõdicẽtẽ
diffamaret: illa fiduciã bñs de
cõfeſſiõe: ne apð homies note p
petue ſibi aceret infamie: ſuffici
enter ſe expurgãs bñficõ cõfeſ
ſiõis liberata ẽ: ⁊ criminator de
prouintia eliminatus ẽ ¶ No
uicius. Duo hec exempla mihi
ſufficiunt de confeſſoribus ma
lis. nũc aliquod mihi dicas de
confeſſoribus timoratis.

¶ Capitulum. xli.

DVm quedam matrona
nobilis cum quodaꝫ ab
bate ordinis noſtri ſub typo
cõfeſſionis de ſecretis conſcien
tie ſue loquẽtur: dixit ſe in eius
amore grauiter ſuccẽſam. Ille
ſicut ſacerdos iuſtus ac timẽs
deum cor ſuũ ſignauit male ad
ſe cõuerſam verbis quibus po
tuit auertit: dicẽs ſe monachũ
ẽẽ ſenẽ pãnoſũ ac neglectum.

Et ſicut ipē dixit cuidam mōa
cho qui mihi recitauit: femina
eadē tā clara fuit ⁊ tā potens·
ut ſi eēm inquit in ſeculo· ſicut
aliquando fui· nunq̄ illi de tali
re nec in minimo verbo facē au
derem mencōem· Cernis inq̄t
quō nobis iam mortuis ſecl'o
dyabolus inſidietur? Fuit em̄
idē abbas añ conuſionē miles
in armis ſtrēnu⁹ pulcher ſatis
q̄ȝ nominatus· Et ſi vis ſcīē ip
ſe erat dominus abbas Karo
lus Hilarienſ· ¶ Nouicius·
Vtinam haberēt omnes cōfeſ
ſores timorē domini: ut vir iſte
¶ Monachus· Nō ſolum eſt
eis neccāriu s timor dei: quo ſe a
peccato cuſtodiāt· ſed eciā pru
dencia p quā int' peccata diſcer
nant· ut cū claue potētie in v ſu
hēant clauē ſcientie· ut ſciāt diſ
ferentiam int' ſcabiē ⁊ leprā id
ē inter veniale ⁊ mortale· Item
inter leprā ⁊ leprā· id ē morta
le ⁊ criminale· q2 pctā peccatis
ſunt grauioā· ſiue venialia ſint
ſiue mortalia ⁊ ſm hoc ſatiſfactō
debet extendi ⁊ de ſcabie ſiue le
lepra iudicari· ¶ Cap· xlij·

QVidā ſacerdos ⁊ pleba
nus in puincia nr̄a ē: qui
in q̄dragesima venientibus ſibi
ad cōfeſſiōe; dicē cōſueuit Qual'
penitētia iniūcta fuit vobis ab
āteceſſore meo: talē vobis mō i
iungo· Alijs dicebat· Nō vob
iniūxi anno pterito: hoc ⁊ iſto
anno ſeruetis nō attēdēs quid
poſtea peccauerūt: vel qualit'
p pteritis ſatiſfecerūt· Hec no
bis recitauit vn⁹ de prochiais
eius. ¶ Cap· xliij·

ALius quidā pleban⁹ ſic
audiui ab eius ſucceſſoē
hāc habebat cōſuetudinē· ut i
quadrageſiā cōfluentibus ad
eccīam cōfeſſionis grā prochi
anis ſuis: ipē ſex vel octo ſil' du
ceret ante altare· ⁊ ſtola collis
eoꝝ impoſita teuthonice gene
ralem eis pdiceret confeſſiōem
ſingula verba ill' poſt eum ite
rātibus Quib; ōmibus ſilem at
q̄ȝ eand' iniūgens pniam· ſimi'
abire pcepit· Sic faciebat oi
bus· nō conſiderās q̄d fecerint
quis plus· q̄s ve min⁹ peccaue
rit Defuncto eo cū quidā ex p
rochiais vir grādeuus ⁊ i ſecu
larib; prudēs: p ſucceſſoē eius
mitteret: poſtulās ſacrā cōionē
eo q̄ infirmaret' vſq; ad mor
tē· veniens ſacerdos dixit· Pri⁹
debetis facere cōfeſſiōem Rndit
ille· Vos mihi eā facite· Nota
bat· n· conſuetudinē ſupdcām
Cūq; ſacerdos monēdo illū in
ſtaret: cōmotus ille dixit· Cer
te domine nūq̄ mihi talia fecit

pdeceſſor veſter. Et cum nega
ret ei cōmunionem: tādem in hec
verba prorupit. Cōfiteor me
peccaſſe in adulterijs. furtis. ra
pinis. homicidijs. periurijs. ali
iſq3 criminib3 multis. Tūc ſac
dos ꝯfeciſtis hec oīa? Rñdit il
le. Vere dñe nihil hoꝝ cōmiſi.
Ex antiqua tm̄ ꝯſuetudine ſic
cōfitebatur Et nō poterāt eum
iducere: ut pctā a ſe omiſſa cō
fiteret' Vides q̄les confeſſoēs
quales doctores: quales aiarū
rectoēs? Vnde tanta neglige
cia: vnde tam ſtulta iudicia: ni
ſi ex diuine legis ignorancia?
Vis noſſe q̄ntum proſint con
fitentibus confeſſoēs litterati?
Nouicius. Volo a deſicē
rp. Monach9. Ca. xliiii
1205 Hermānus decanus Bun
nenſ: quando plebanus
fuit ad ſanctū Martinū in Co
lonia venit ad eum mulier que
dā tempe quadrageſiāli pctā
ſua confiteri. flectēs coram eo
genua: quicquid ſe boi memi
nerat omiſiſſe: cepit enumerare
⁊ cū phariſeo euangelico iuſti
ficare ſe dicēs. Dñe tot ſextis fe
riis ſoleo p annū in pane ⁊ aq̄
ieiunare. eleoſinas dare. eccle
ſias frequētare: ⁊ multa i hūc
modū. Cui plebanus dixit Ad
quid dña veniſtis? Nunq̄d p
iſtis opibus vultis ſuſcipe pe
nitētiā? Quare nō dicitis pctā ve
ſtra? Rñdente illa: nihil mihi cō
ſcia ſum. ait plebanus. Cuius
eſtis officij? Rñdit mulier. fer
rum vendere ſoleo. Ad quod il
le. Soletis aliquādo minores
ferri pticulas i ligaturis maio
ribus intermiſcere: ut ſic totū
ſimul vendatis? Dicente illa.
Soleo reſpōdit Ecce hoc mor
tale peccatum eſt: quia dolus.
Et adiecit. Soletis aliquādo
mentiri. iurare. piurare. emuli?
veſtris maledicere: Alijs plus
vendentibus inuidere? Rñdit
illa: q2 in talibus ſepe excedo.
Plebanus dixit Et iſta omnia
pctā ſunt mortalia: ⁊ niſi peni
tentiā egeritis ꝯdignam: ocius
ibitis in gehēnā. Territa illa i
verbis eius peccaſſe ſe recogno
uit: ⁊ q̄d de cetero cōfiteri debe
ret didicit. bñ iſte vtpote vir
prudēs ⁊ litātus nouit fodē pi
etem: ⁊ oñdere ꝑabola in corde
mlieris depicta Nouitius. q̄d
ē fodere pietē? Monach9. De
pctis eiuſq3 circuſtancijs int'
rogare ꝯfitētē vba ſūt Ezechi
el: ⁊ a ſcō Gregorio plene ⁊ ex
cellent' expoſita. Cauere d3 cō
feſſor ne ſic incaute pietē. i. ꝯfi
tētis ꝯſciā3 p interrogacōe3 fodi
at. ut eū peccare doceat Ca. xlv

Ergo quedā religioſa in
partibus Brabancie ſac̄
doti cuidam confeſſionem fecit
Ille ſicut imprudens īcaute ce
pit conſcienciā eius fodere idē
de quibuſdā peccatis ignotis:
que nunq̄ fecerat vel audierat
interrogare. Que mox de eiſdē
peccatis cepit temtari ā tm̄ tur
bari: ut diceret ſacerdoti. Male
habeat caput veſtrū: q̄ hodie
feciſtis mihi hor̄ mēcionē. Et
ſicut alıı̄ poſtea confeſſa eſt ſa
cerdoti: nō ſine maximis labori
bꝫ ab eiſdem peccatis ſe conti
nuit. Ita fodiendus ē paries:
ne dom⁹ deiiciatur ſic q̄renda
ſunt ydola ſb̄ ſtramentis ut ta
bernacl̄m nō euertatur. Debꝫ
tamen confeſſor valde ēē ſolici
tus de peccatis ſibi omiſſorum
eoſq̄ ad confeſſionem ꝓuocare
tam verbis q̄ exemplo.

Capitulum. xlvi.

Abbas quidam ordinis
nri ſcire volens cōſcienci
am alteri⁹ cuiuſdā abbatis fi
lij ſui: ſicut ab eius ore audiui
generalem illi de peccatis ſuis
fecit confeſſiōem. Deinde dixit.
Domine abba ſi vos aliquid
vultis dicere libent̄ audiam?
Verecundatus ille ɔfeſſus eſt
ei verſa vice peccata ſua contra
ꝓpoſitum ꝓuocatus illius exē
plo magis q̄ verbo. Nō enim
tenebat̄ ei confiteri. Nouici
us. Ut video: prudentia confeſ
ſoribus ſatis eſt neceſſaria.

Monach⁹. Hoc amplius
in ſubiecto ꝓbabis exemplo.
Quod aūt dicturus ſum didici
a quodam venerabili ſacdote
ā priore ordinis premonſtra
tenſis.

Capi. xlvij.

Abbas quidam nigri or
dinis vir bonus ā diſcipli
natus: mōchos habebat ſatis
mirabiles ac diſſolutos. Die q̄
dam quidā ex eis prepauerāt
ſibi diuerſi generis carnes: et
vina delicata. Quibꝫ cum uti
non audēnt in aliqua officina
timore abb̄is: cōgregati ſūt in
vas vinariū maximū ā vacuū
quod vulgo dicitur tunna: il
luc deferētes prepata. Dictum
eſt abbati: q̄ tl̄es monachi in
vaſe tali cōuiuiū celebrarent.
Qui ſtatim cū magno merore
animi accurrēs ā introſpiciens
conuiuātiū letitiam ſua p̄ñtia
cōuertit ī triſtitiā. Quos cum
territos aſpicēt: iocūditatem
ſimulans itrauit ad illos ā ait
Eya frēs: voluiſtis ſic ſine me
comedere ā bibere? Nō hoc ar
bitror iuſtū Credite mihi ego
vobiſcū prandebo. lauitq̄ ma
n⁹ cum ill̄ comedēs ā bibens:

exemplo tli territos cōfortās.
Die ſequenti p̄ore tamen pre
monito: et q̄ facē deberꝫ inſtru
cto: abbas mōchis ill' p̄ntibꝫ
in capitulo corā illo ſurgēs: et
veniam petēs cuꝫ multa humi
litate tremorē ac timore: ſimu
lās in hec v̄ba ꝓrupit. Cōfite
or vobis domine p̄or fratribus
meis vniuerſ q̄ vicio gule vi
ctus ego pctōr heri in abſcōſo
loco et q̄ſi furtiue in vaſe vinaio
contra p̄ceptum et reg'lam pa
tris mei ſcī Benedicti: carnes
mādVcaui. Statī reſidens cuꝫ
ſe incipet preparare ad diſcipli
nā: p̄ore ut hoc fieret ꝓhibēte:
rn̄dit. Simite ut vapulem: qꝛ
melius eſt ut luam hic q̄ in fu
turo. Qui cuꝫ accepta diſcipli
na necnō et pnīa reuſus fuiſſꝫ
in locum ſuū: p̄dicti mōachi ti
mētes ab eo proclamai ſi diſ
ſimularēt: vltro ſurgētes eūdē
cōfeſſi ſūt exceſſum. Quibꝫ abb̄
a monacho ad hoc preordina
to dari iuſſit bonas ac fortes
diſciplinas: duri9 illos corripi
ens et ne vnq̄ de cetero talia p̄
ſumerēt ſub interminacōe mḡ
ne vindicte p̄cipiens. Sicqꝫ
prudens medicus quos verbo
minus emēdare potuit: correx
it exemplo. ¶ Nouitius. Pla
cet qd̄ dicis. ¶ Monachus.

Audi nunc exemplū: q̄ prudē
cia diſcrecione temp̄anda ſit
¶ Capitulū. xlviij
Peccator quidam mag
nus cum pro ſuis pecca
tis nullam condignam ſuſcipe
revellet penitentiam: quia con
feſſor valde prudēs ac diſcret9
fuit: ait illi Potes pro peccatis
iſtis magnis ſaltem vnam ora
cōnem dominicam p ſingulos
dies dicere? Rn̄dente illo Poſ
ſum. eandem ei iniunxit. Mira
clemencia dei. Ita eadem oracō
cepit homini dulceſcere vt redi
ens amplius peteret: hocqꝫ tā
diu facerꝫ quouſqꝫ ad condig
nam perueniret penitenciam.
Ad diſcretionem confeſſoris p
tinet: vt pro peccatis magnis
magnam: et pro paruis ꝑuam
iniungit penitenciam et qꝛ omſ
penitencia arbitraria eſt ſcōm
qualitatem perſone modera
re poterit qualitatem ſeu quā
titatem pene. Miſericordiam
ſemper ſuperexaltet iudicio: ſi
ue ſecreta vel manifeſta ſit con
feſſio vt idem ipſe conſequatur
a deo ¶ Capitulū. xlix.
Dominus Giſilbertus ab
bas in Hēmērode tāte fu
it mīe vt ſi aliq̄n q̄s monacho
rum ſiue conuerſorum coram
eo proclamat9 fuiſſꝫ in caplo

a ille neglectã v̓tute paciẽ ex
tra ſe fieret: infirmitati illius cõ
paſſus diceret: bone frater va
de modo ſedere: ⁊ cras eandem
culpã recognoſce. Qui datis
inducijs ad tranquillitatẽ ani
mi reductus: a de cõmo cõneue
recundatus: in craſtino redijt
ſeq; peccaſſe recognoſcens: du
ram penitentiã cum multa paci
encia ſuſcepit. Quantum eciã bo
ni conferat penitentibus confeſ
ſoris affabilitas: ſequens decla
rabit exemplum. . .

1205 Capitulum .l. . .

Supradictus decan⁹ Bũ
nenſ cum tempoȩ quodam q̃
dragesimali ſedẽs in eccleſia ſã
cti Martini: in qua erat pleba
nus: audiret confeſſionẽ cuiuſ
dam vetule: vidit eminus con
tra ſe duos ex prochianis ſuis
in feneſtra ſedere a fabulꝰ vaca
re. Ex quib; vnus erat vſurari⁹
alter vero homicida manifeſt⁹
Vetula recedẽte cum acceſſiſſ;
ad eũ confeſſionis grã ide; vſu
rarius: ait illi pleban⁹. Amice
Ego a tu hodie bñ decipiemuſ
dyabolũ. Tu tãtũ verbotenus
confitere peccata tua: volũtate
peccandi depoſita: ⁊ acquieſce
conſilio meo: a ego tibi vitam
eternam promitto. Sic tibi tẽ
porale penitentiã: ut nõ fiat ti
bi oneroſa. bñ nouerat viciu;
in quo laborabat. Reſpondit
ille. Si hoc quod pmittitis mi
hi conſtaret: libens vterer cõſi
lio veſtro. Et promiſit ei. Qui
cum confeſſus fuiſſ; a abiurata
vſura penitẽtiam ſuſcepiſſ;: ſo
cio ſuo iam dicto homicide oc
currens ait. Vere dulciſſimu;
habemus ſacerdotem. Nam pi
etate verboꝝ ſuorum ad pniã;
me adduxit. Cuius exẽplo ille
prouocatus ad confeſſiõe; venit
a ſimilia cir̄ ſe pietatis ſenciẽs
iudicia: penitẽtiã ſuſcepit a ex
pleuit. Nouicius. Ex mul
tis que iam dicta ſunt conſide
ro: q̄ confeſſio multã requirat
perfectionẽ tã in cõfitente q̃ in
confeſſoȩ. Monachus. De
vno adhuc ſupeſt dicendum
p quod omnes confeſſoris vir
tutes cõſumãtur ſc; ut pmptũ
a hilarem confiteri volentib; ſe
hibeat. De hoc habes exemplũ
in diſtinctõne prima capitulo
ſexto. Vbi angel⁹ domini p̄ori
de alna in ſpẽ monachi impro
perauit: q̄ eunde; monachum
confiteri volentem ſigno ſuſpẽ
derat. Si confeſſoꝛ ad hoc fu
erit patus: q̃ tum placeat deo
a q̃tum peccatoribus expedi
at: ſequens ſermo declarabit.

Capitulum .li. . .

1220.

Ante hoc biennium cū
dominus wilhelmus
abbas Clareuallis cū
ceteris abbatibus contra Ba
lonem cardinalem profectus
fuiſſet Romam: quidā ex mo
nachis eius cuidam ex confeſ
ſoribus peccatum quoddam
criminale confeſſus eſt. Cui
dixit. Bene te audio. Bene cō
ſilium do: ſed abſoluere te non
potero: quia confeſſio hec debi
ta non eſt. Conſulo et rogo vt
confitearis priori: qui poteſta
tem habet. Illo reſpondente:
hoc nunquam faciam. confeſſor do
lens ac fluctuans corde: tacita
perſona atque peccato: periculū
confitentis domino Sygero
priori reuelauit. Qui multum
dolens et de ſalute periclitantis
cogitans magni conſilij ange
lum cum lacrimis inuocauit.
Eodem tempore cum conuer
ſus quidam ex eis peruerſus
multa furaretur prior dei nutu
nacta occaſiōe in capitulo mo
nachorū vicio furti exprobrās
hoc adiecit. Si forte aliquis
eſt inter vos: cauteriatam ha
bens conſcienciam: ita ut non
poſſit eam ſuo prelato aperire
pro tali tribus diebus tales
vobis iniungo oracōnes. Om
nibus orantibus cuidam iuue
nī ſacerdoti nomine wilhelmo
in vigilia omnium ſanctorum
cum lacrimis oranti: vox diui
na reſpōdit. Monacho pro
quo oras confeſſio ſua. quia
debita non fuit: nihil profuit:
ſed dic priori: ut cras dicta pri
ma poſt miſſam ante capitulū
ſtet. ipſe enim ad eum veniet.
Sicque factum eſt. Exhibente
ſe priore coram capitulo. ecce
monachus venit. ſignumque cō
feſſionis priori faciens cum eo
intrauit. et facta confeſſione
cum multo gemitu et lacrimis
penitentiam condignam ſuſce
pit. • • •

Dyalogi miraculorum
Ceſarij Ciſtercienſis.
monachi in valle ſancti
Petri. Tercia diſtin
ctio de Confeſſiōe. Ex
plicit feliciter.

DEO GRACIAS.